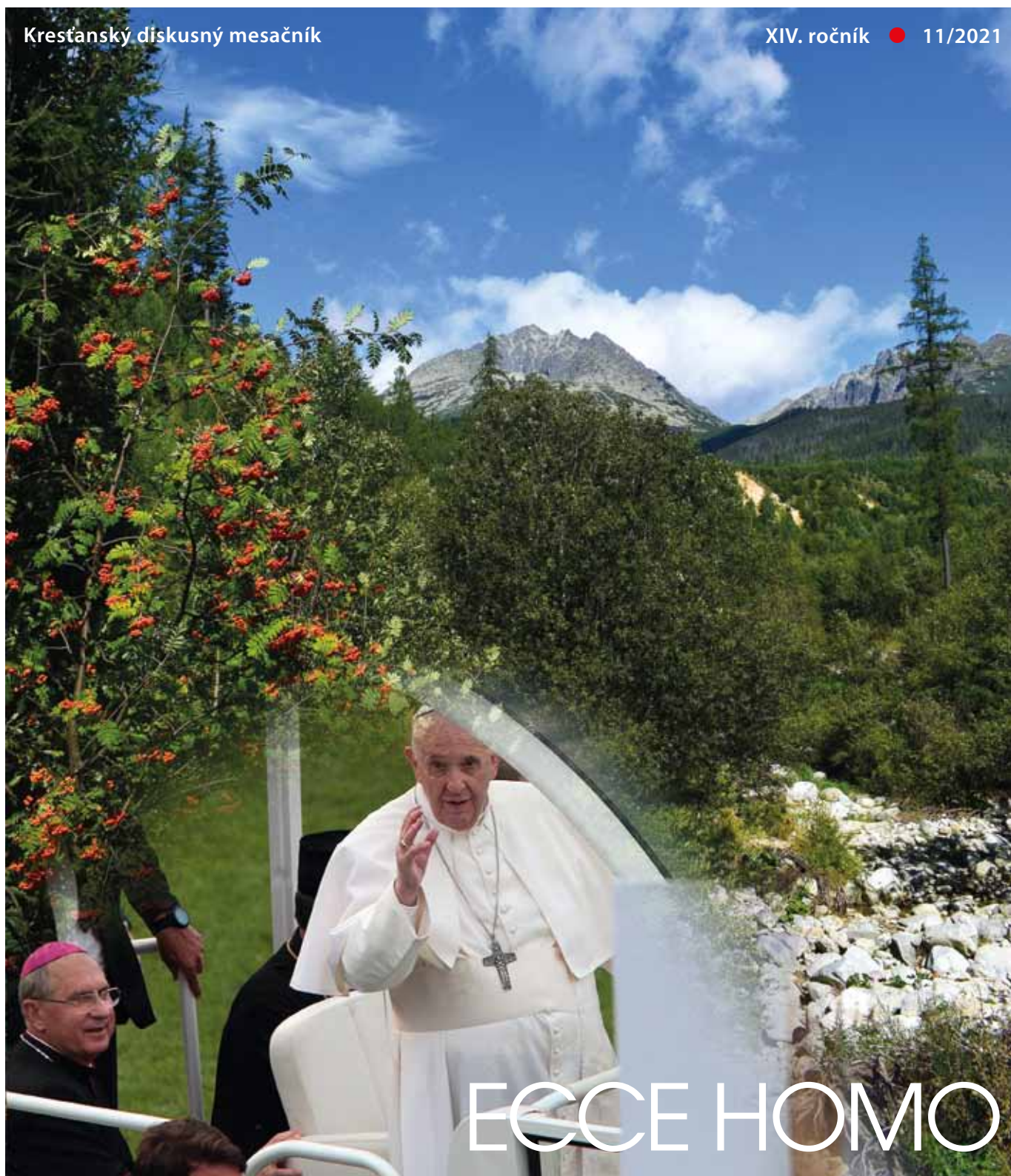

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

XIV. ročník ● 11/2021

ECCE HOMO

O B S A H

Desatoro 4
9. PRIKÁZANIE
Š. Markuš

Cirkev online 5
ÚVOD DO MOTLITEBNEJ
P. Kučera

November '89 6
E. Mihočová

Rozhovor 8
MÔŽEME REZIGNOVAŤ,
ALEBO SA VZOPRIEŤ
R. Sorger/E.Mihočová

Téma 12
ECCE HOMO
D. Pastirčák, Š. Evin

Reportáž 20
IZRAELSKÝ DENNÍK VI
E. Bechná

Seniori 22
J. KINTLER

Príbehy narkomana 23
PRÍBEH ÔSMY

Misia 25
LETO V DETSKEJ MISII
M. Fraňo

Zápisky z farmy 28
ZMYSLOPLNÉ PRÍKAZY
T. Komrska

Spod orecha 30
O SLOVENSKOSTI
A SLOVÁKOCH
B. Piatko

RELAX 31

**Nezabudnite si v
nedeľu posunúť čas,
ideálne na rok 1989...!
Že by sme to skúsili
znovu a lepšie ???!!!**

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:

IBAN: SK7611000000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2021

Redakčná rada: Juraj Institoris, Tomáš Komrska, Tibor Máhrík, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko

Čestný člen: Štefan Markuš

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, Jazyková úprava: Dagmar Balková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,

e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. Vyšlo: 22. 11. 2021 Tlač: Alfa print, Martin

EV: 2670/08

ISSN: 1337-6985

Správa štatistického úradu uvádza, že minulý rok sa 66 percent manželstiev rozpadlo kvôli nezlučiteľnosti pováh. A v tomto počte neboli zahrnuté také dôvody ako alkoholizmus a domáce násilie. Zdalo sa mi to čudné, lebo každý človek je jedinečný a každý má inú povahu a ľudia všeobecne sú veľmi prispôsobiví. Videl som manželské páry, také rozdielne, že by naozaj mohli mať problémy vychádzať spolu. A ich manželstvá fungujú.

Ale niektorí ľudia sa nedokážu zladať. Takže musí v ich vnútri existovať niečo, čo spôsobuje, že dvaja ľudia sa síce môžu zamilovať jeden do druhého, ale nedokážu spolu žiť.

Naši predkovia verili, že základom dobrého a trvalého manželstva je spoločné náboženské vyznanie. Táto viera bola tak silne zakotvená v mysliach ľudí, že manželstvo ľudí z dvoch náboženských tradícií bolo nepredstaviteľné. Aj keď sa už dnes tento zvyk tak prísne nevyžaduje, dosť sa dodržiava. Ľudia si stále vyberajú životných partnerov v spoločenstve seberovných. Ale rozvádzať sa i ľudia s rovnakým náboženským vyznaním, aj takí, ktorí sú vychovaní v rozdielnych tradíciách a aj tí, čo sa k náboženstvu nehlásia.

A nejde len o manželstvo. Problém s tým, že vôbec nie sme slobodní vo svojom počínaní, že musíme robiť to, čo nechceme, máme všetci.

V Druhej knihe kráľov sa nachádza charakteristika duchovného života obyvateľov Samárie. Boli to presídlenci spoza Eufgradu, ktorí nahradili vysťahované izraelské obyvateľstvo. Podľa vtedy bežného názoru sa patrilo v zemi, kde sa žije, uctievať boha tejto zeme. A tak sa naučili všetkým obradom ako uctievať Hospodina. Ale bol tam problém. Komentátor v druhej knihe kráľov ho pomenoval. *Hospodina uctievali a svojim bohom slúžili*.

Dnes si náboženstvo spájame len s jednou jeho stránkou, so spôsobom uctievania. A je pochopiteľné, keď ľudia, ktorí nepraktizujú nijaký ustálený spôsob uctievania, považujú sami seba za nenáboženských. Lenže veriaci človek vie, že toto je len pol pravdy – náboženstvo je v prvom rade o tom, kto mi vládne, komu slúžim, koho poslúcham. A ak sa pozrieme na túto stránku náboženstva, potom ľahko zistíme, že aj najpresvedčenejší ateista má niekde na dne duše dobre zakonšpirované božstvo, ktoré rozhoduje o tom, čo bude považovať za hodné úcty, ktoré veci a činy bude preferovať pred druhými, ktorým výrokom bude veriť ako pravde, a za čo by prípadne obetoval vlastný život. Lebo kostol si môžeš vybrať, ale to, čo tvorí tvoju podstatu nie. Spomínam si občas na bohatého mládenca, z evanjelií, ktorý robil všetko, čo prikazuje Mojžišov zákon, ale vlastníctvo majetku robilo z jeho náboženského správania povrchný náter na zhnitom dreve. Ale spomínam si aj na druhého bohatého mládenca zo Skutkov. Neviem, či to nie je náhodou ten istý, ale pri ňom Boh vykonal to, čo ľudsky nebolo možné. Mladý muž Jozef Barnabáš, predal svoje pozemky a sám vstúpil do služby Ježišovi.

Uctievať možno kohokoľvek, hebrejský výraz pre uctievanie znie „bát sa“. Dnes máme toľko božstiev, ktorých sa bojíme, že tradičná stratifikácia podľa cirkevných spoločenstiev už prakticky stratila váhu.

Bol taký človek, volal sa Kyros a bol to kráľ Perzskej ríše. Podľa toho, čo o ňom vieme, o Hospodinovi, Bohu Izraela nemal ani šajnu. Ale napriek tomu prorok Izaiáš deklaruje, že je to Boží pomazaný, Bohom vyvolený vládca. Aj v dnešnom čase Bohom povolaní a jeho duchom naplnení ľudia, dávajú tomuto svetu nádej. A nepoznáte ich podľa kostola, ale podľa skutkov.

Ten, kto prežil osobnú skúsenosť znovuzrodenia rozumie tomu, čo znamená veľké zjednotenie s Bohom, i tomu, že táto jednota nie je v našej moci a treba o ňu zápasť, i tomu, že je to Boh, ktorý vlastní nás a nie, že my vlastníme jeho... ■

EMIL KOMÁRIK, CB Bratislava

STÍPČEK:

KAM SA PODELA SÚDNOSŤ?

Kam sa v našej krajine podela súdnosť? Súdnosť – čiže schopnosť používať rozum pri hodnotení. Pri hodnotení ľudí, hodnotení významu očkovania, i pri hodnotení vlád. Minulých i tej súčasnej. Tej, ktorú približne toľko ľudí ako je nezaočkovaných, odsudzuje za prešľapy vlád minulých. Veď predsa súdni ľudia nemôžu pri hodnotení očkovania viac veriť politikovi-právnikovi než svetovým zdravotníckym organizáciám.

Veď predsa súdni ľudia si nemôžu myslieť, že korupcia na súdoch sa rozmohla v poslednom roku. Že školstvo bolo až do minulých volieb vynikajúce a po voľbách sa naraz zmenilo. Nielen školstvo i zdravotníctvo, súdnictvo a polícia. Súdni ľudia si predsa nemôžu myslieť, že je v poriadku, že minulé vlády si nevšíмали katastrofálny stav „skládok“ jedov rozhádzaných kade-kade po krajine a teraz vyčítať vláde, že ich ešte neodstránila.

Súdni pracovníci súdov nemôžu uprednostňovať blízkosť súdu k ich bydlisku pred funkciou súdov. Súdni odborári nemôžu mať požiadavky, ktoré ohrozujú existenciu ich podniku. Súdni ľudia (aj keď sú politikmi) nemôžu obviňovať miestnu vládu za predrazenie plynu, ktoré vyvolali iní, tí ktorí ten plyn ťažia.

Údajne 80% našich občanov má maturitu a 50 až 80% (v závislosti od okresov) nevie posúdiť dôležitosť očkovania. To stratili súdnosť tí, ktorí dávajú maturitné vysvedčenia? Alebo sa súdnosť iba schovala. Schovala sa tak dobre, že ju nevedia nájsť ani najvyššie vzdelaní redaktori televízie, novín, všetkých prostriedkov, ktoré ovplyvňujú verejnú mienku a prikláňajú sa na stranu nesúdnych. Na stranu nesúdnych ľudí, alebo nesúdnych politikov?

Pokiaľ však budeme mať vzdelaných ľudí, ktorí nevedia nájsť svoju súdnosť, budú našu krajinu viesť nesúdni politici. ■

Ivan Turek

9. PRIKÁZANIE:

Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu! (Ex 20, 16)

ŠTEFAN MARKUŠ

Deviaty výrok môžeme parafrázovať jednoduchšie: Neklam priateľom ani nepriateľom. Morálnou výzvou je hovoriť pravdu a nikdy neklamať. Pôvodne sa veta týkala obvinených, ktorých pozvali na súdne jednanie. Česť spoluobčanov, ich manželstiev, majetku pred zlodejmi, má byť chránené Zákonom. Biblia hovorí, že pravdivá výpoveď je *viac ako dobré meno* (Pr 22, 1). Čo k tomu dodať? Sociológovia zistili, že človek klame alebo hovorí polopравdy príliš často. Evoluční biológovia náklonnosť klamať zase zdôvodňujú genetickou dispozíciou, ktorá bola motorom evolúcie. Je pozoruhodné, že ani inteligencia človeka nezabraňuje kreatívne klamať. Zapierame predovšetkým pre existenčné problémy, zachovanie dobrej povesti, spoločenské výhody, ziskuchtivosť, zakrývanie neúspechu, pre dobro príbuzenstva, dokonca aj pre utajenie identity. Klameme manželom, manželkám, deťom, daňovým úradníkom. Nehovoríme pravdu ani lekárom, policajtom, sudcom, susedom či rodičom. Cigánime aj svojmu kňazovi.

Nevieme, či v spomínanej vzorke sociológov boli aj členovia cirkví. Ako by prieskum dopadol, keby oslovená skupina bola zostavená z praktizujúcich kresťanov? Aj nábožní ľudia sa usilujú o prestíž. Všetci hľadáme výhody, preto je cesta ľži lákavá. Pomohli by donucovacie prostriedky, aby sme sa vyjadrovali iba pravdivo? Ako rieši Stvoriteľ našu náchylnosť zapierať? Predposlednou vetou Desatora – krivé svedectvo je hriech.

Jeden premiér maďarskej vlády sa verejne priznal, že jeho vláda klamala. „Klamali sme včera, cez deň aj v noci...“ – povedal. Jeho spoveď spôsobila pád vlády. Nezdá sa nám to čudné? Politik priznal pochybenia – a padol. Očakávali by sme, že po spovedi nastane nový počiatok. Publicista Tony Milligan hovorí, že v politike sa „klamstvo už pokladá za nový typ zbrane, aj keď princíp, ktorý nám hovorí, že by sme mali hovoriť pravdu a len pravdu, stále platí a má svoje miesto. To miesto však nie je všade.“ Klamstvá v postmodernej dobe sú účinné defenzívne aj ofenzívne prostriedky pre prežitie. Porozumieť legitimitě klamstva v určitých kontextoch, kde ju spoločnosť všeobecne akceptuje ako nevyhnutnosť, je aktuálnou výzvou pre kresťanov. Pravda je nedeformovateľná, aj keď je pod politickým či ekonomickým tlakom. Ako sa však vyrovnáť s tézou postmoderna, že „človek nemusí hovoriť pravdu, ale nesmie klamať“? Erik Metaxas cituje z Bonhoefferovej eseje *Čo znamená hovoriť pravdu*, ktorý bytostne zažil, že Božie meradlo pravdy je širšie, než len „neklamať“ a poznal, že opakom nábožného „neklamania“ je cynický pohľad, že pravda neexistuje a existujú iba „fakty“ – čo vedie k presvedčeniu, že človek by mal hovoriť všetko na rovinu a neprihliadať na súdnosť a – že dobré spôsoby či obozretnosť sú „pokrytectvom“ a istou formou ľži.

Pamätajme, že ľudové porekadlo *Lož má krátke nohy* je pravdivé a pre udržovanie morálnej integrity je deviata veta jednou z najdôležitejších. ■

ÚVOD DO MODLITEBNÍ

31. 10. 2021

CB Bratislava-Cukrová

Datum na výše uvedeném řádku nelze pominout - **31. 10. Světový den reformace**. Tento den přibíl Martin Luther svých 95 vět na dveře zámeckého kostela ve Wittembergu. Jeho tehdejší čin vypadá z dneška velmi radikálně. Na obrázcích bývá zobrazován odhodlaný kněz s kladivem v ruce. Ale v té době byl ještě augustiniánským mnichem a katolickým profesorem výkladu Bible. Neměl v plánu zorganizovat reformaci a založit novou církev. Ty věty jeho tezí jsou stále silně katolické. Spíše bychom dnes mohli jeho čin přirovnat k pozvánce na universitní rozpravu.

Luther byl upřímným a hledajícím vzdělaným křesťanem na konci středověku. Viděl smutný stav církve a v duši měl palčivou touhu po spáse. Rozhodl se vést rozhovor na toto žhavé téma každého středověkého křesťana: Jak získat spásu a pokoj s Bohem? Lidé si tehdy doslova kupovali Boží spásu, kterou jim nabízela a zprostředkovala svatá církev. Měla k tomu celý arzenál: především odpustky, které v té době bez skrupulí prodávali mniši na ulicích. („Obětuj pár grošíků, vysvobodíš dušičku!“) Bohatí lidé si kupovali ostatky svatých. Kousky kostí světců i celá těla. Jiní, chudší, jim je zase kradli, aby si taky zasloužili spásu. Ale i za peněžní příspěvky na církev se dala spása koupit. Konala se procesí, záslužné modlitby.

Převratem v osobním životě Luthera byl objev při čtení epistoly Římanům, že „jsme totiž přesvědčení, že se člověk stává spravedlivým vírou bez skutků zákona.“ Jako by zazářilo světlo do tehdejší duchovní tmy. Doposavad znal jen povinnosti a lidské zásluhy, náhle objevil milost. Kristovy zásluhy. Doposavad znal pouze pravé učení matky církve, poznal vnitřní moc Písma svatého, Božího slova.

Luther byl později obžalován z husitského kacířství. Papež vyzval bulou vybízející k pálení Lutherových knih. A tehdy doktor Martin udělal jasný a rozhodný čin – tuto bulu spálil spolu s dalšími papežskými spisy. Odhadoval bych, že někdy tady začala světová reformace. Ale zde musím doplnit, že silné obnovné proudy se objevily v celé Evropě už od jedenáctého století a Lutherův zápas byl neviditelnějším završením těchto zápasů.

Reformace dnes

Potřebujeme dnes dalšího Luthera? Připadá mi, že společnost i církev je dychtivá po nových Lutherech, po podnětných a čerstvých myšlenkách. Je dnes starý Luther stále aktuální?

Pro mě jistě ano. Katolická církev prošla proměnou, ale v samé podstatě zůstává stále zprostředkovatelkou spásy. Je v mnohém svobodnější, ale kolos instituce stále pevně duní a ani František to nezmění. Jsem velmi vděčným evangelickým a evangelijním křesťanem. Jsem vděčný za výdobytky Luthera.

Lutherovi kdysi ze stránek Písma zazářil Kristus v nesmírném jasu a kráse. To je další výzva pro nás. Aby nám Kristus, jeho dílo záchrany, zářilo jasně a krásně.

Luther ocenil Písmo svaté. I to v něm zazářilo. Jak krásné je, když vidím, že se lidé s chutí sytí Písmem svatým.

Luther se velmi staral o svou spásu. Cítil jakousi „nouzi o spasení“. Jestli je něco, co mi dnes schází, pak je to právě tato „tužba po spáse“. Vědomí hříchu. Už jen hřích je tak silné slovo, že se různě ředí, aby neznělo tak silně. Možná, že tady čekáme na nějakého Luthera.

Dosti slov toto reformační ráno. Pojďme se ztišit k modlitbě.

Přeji všem hezké nové nedělní ráno. ■

Petr Kučera

Históriu nemožno pochopiť
bez poznania súvislostí.

SLOBODU BY SOM NEMENIL ZA LACNÉ ROŽKY A MLIEKO

EMÍLIA MIHOČOVÁ, Foto: NINA MIHOČOVÁ

JURAJ LUŠČÁK učí informatiku na Evanjelickej spojenej škole v Prešove a zároveň je aj správcom školskej počítačovej siete. V novembri roku 1989 sa ako vysokoškolák zapojil do okupačného štrajku. Euforické momenty striedali obavy z prípadných perzekúcií. Vedel však, že ide o zlomový moment, ktorý rozhodne o budúcnosti Československa.

Juraj Luščák otvára fascikel, v ktorom má uložené staré dobové dokumenty – medzi vyhláseniami a prejavmi, klepanými ručne na písacom stroji, medzi výstrižkami z novín a dobovej tlače, ktoré už majú zažltnuté strany, je aj portrét prvého porevolučného prezidenta Václava Havla. Obsah fascikla oživuje udalosti, ktoré sa diali počas Novembra '89, no ako plynie čas, postupne zapadajú prachom. Nezabudnú však tí, ktorí stáli pred viac ako tridsiatimi rokmi na námestiach v prvej línii a tvorili dejiny.

V pamätnom roku 1989 bol Juraj študentom tretieho ročníka Baníckej fakulty Vysokej školy technickej, terajšej Technickej univerzity v Košiciach. Býval na internáte na Jedlíkovej ulici. Z Hanušoviec nad Topľou, kde vyrastal, to nemal do metro-poly východu ďaleko.

Medzi socializmom a kresťanstvom

Rodičia ho vychovávali v kresťanskom duchu. Učili ho modliť sa, absolvoval konfirmáciu, chodieval na stretnutia mládeže na evanjelickú faru, aj v nedeľu do kostola, v rodine slávili kresťanské sviatky.

Škola (základná, stredná aj vysoká) ho však formovala v duchu hodnôt socializmu: „Pamätám si, keď sme ako deti pochodovali s drevenými puškami a spievali sovietske piesne. Vychovávali nás ako iskričky, pionierov a neskôr zväzákov pripravených brániť našu socialistickú vlasť.“

Manipuláciu zo strany vládnuceho režimu si príliš neuvedomoval. Bol presvedčený, že komunizmus je jediná správna cesta a alternatíva k „prehniatému“ Západu. Klapky z očí mu spadli až v treťom ročníku na vysokej škole. Zhodou okolností ho v roku 1989 dvakrát vylúčili zo Socialistického zväzu mládeže (SZM) – len zato, že prípravu na vyučovanie uprednostnil pred účasťou na schôdzi. Juraj však dostal spoločenskú záruku, že nie je protištátny živel, a tak mohol v štúdiu pokračovať.

Keď prišiel 17. november, aj tieto osobné skúsenosti ho presvedčili, že bude lepšie, ak sa prikloní k demonštrantom a pokúsi sa o zmenu spoločenských pomerov.

Lady sa začali lámať

Postupne tiež začali vychádzať na povrch mnohé informácie, na základe ktorých si uvedomil, že bol oklamáný. Veci sa mali úplne inak, ako ich komunisti prezentovali. Zlomovou chvíľou pre Československo bol piatok 17. novembra 1989, keď štátna moc brutálne zasiahla proti pokojnej demonštrácii študentov v Prahe.

Po príchode na internát sa vo vestibule konalo stretnutie študentov. Prišlo naň aj pár študentov z Bratislavy, ktorí informovali ostatných vysokoškolákov o tom, čo sa udialo na námestiach v Prahe a Bratislave. Bol to jeden zo spôsobov, ako sa v tom čase šírili informácie. V rozhlase a televízii sa ich veľa neobjavilo. Komunistická cenzúra toho veľa do médií nepustila, a aj to málo bolo „pokrivené“. Študenti diskutovali tiež o tom, čo treba robiť. Juraj Luščák tušil, že toto je chvíľa, kedy sa láme chlieb: „Veľmi ma to chytilo a oslovilo. Napriek výchove a propagande som zrazu pochopil, akým smerom treba ísť a za čo treba bojovať.“

Po večeroch chodil na mítingy. Spomína si, že atmosféra na námestiach mala nádych eufórie, a to napriek treskúcej zime: „Kto pozná Košice, ten vie, ako v zime v uliciach predúva až do špiku kostí.“ Ani dážď, mráz a vietor však nedokázali odradiť ľudí, ktorých do ulíc vyhnala túžba po slobode a demokratickej správe štátu.

Okupačný štrajk

Juraj sa pridal tiež k okupačnému štrajku – okolo 50 študentov rôznych fakúlt sa presťahovalo z internátu do priestorov Baníckej fakulty. Obsadili školu, spali v triedach na karimatkách a v spacákoch, na internát sa chodili len osprchovať. To, že si štrajkujúci vybrali práve školské priestory, má podľa neho svoje opodstatnenie: „Akademická pôda poskytovala určitú istotu. Cítili sme sa tu v bezpečí.“ Štrajk trval asi od 21. novembra 1989 do 3. januára 1990, kým sa komunisti definitívne nevzdali moci.

Zámerom okupačného štrajku bolo organizovať protesty, rozširovať výzvy a letáky, pravdivo

informovať zamestnancov rôznych podnikov o prebiehajúcich udalostiach. Samozrejme, študenti počítali s tým, že telefón, cez ktorý komunikovali, je odpočúvaný. Juraj Luščák: „Keď sme ho zdvihli, najskôr sme pozdravili príslušníkov štátnej bezpečnosti, až potom sme vybavovali svoje veci.“ Aj to bol jeden zo spôsobov ako odľahčiť vážnosť situácie.

Pedagogický zbor nebol v prístupe voči obsadeniu fakulty jednotný – časť režimom pokrivených a do funkcií dosadených vyučujúcich sa postavila proti štrajku. Väčšina pedagógov však študentov podporovala a nerobila im problémy. Plagáty lepili na výklady v noci. Štrajkujúci v prvom rade šíрили dostupné informácie – tlačili ich, rozmnožovali, kreslili plagáty na manifestácie. Všetky písacie stroje z fakulty sústredili do jednej z miestností. Desať ľudí deň čo deň intenzívne ručne prepisovali výzvy a prejavy, keďže v tých časoch ešte nepoznali kopírky. K dispozícii mali aj cyklostylovú tlačiareň. Do ulíc chodili po dvojiciach a dávali si pozor, aby ich pri tom neprichytila polícia alebo štátna bezpečnosť. Možnosti komunikácie mali značne obmedzené, k dispozícii nebol internet, iba ďalekopis. Pracovisko, v ktorom sa prístroj nachádzal, študenti obsadili po 3 – 4 dňoch trvania štrajku. „Pani, ktorá ho obsluhovala, sme chceli poslať domov. Povedala nám, že ďalekopis nebudeme vedieť používať. A tak sme ju poprosili, aby nás pred odchodom naučila ako prijímať a odosielať správy,“ dodal s úsmevom J. Luščák.

V závodoch a fabrikách

Jednou z dôležitých úloh okupačného štrajku bola osвета vo väčších fabrikách a závodoch, vrátane Východoslovenských železiarní. Juraj sa spolu s ďalším študentom ráno nenápadne zamiešal do davu pred vstupom do podniku. Na rannú zmenu z električiek do železiarní prichádzalo niekoľko tisíc ľudí, takže si ich nikto v mase nevšimol. Mali vopred dohodnuté, na ktorú prevádzku pôjdu. Rozprávali sa so zamestnancami, pozývali ich na mítingy a odovzdali im pripravené materiály. Osobná agitácia vo VSŽ mala svoje pozitíva – po celý čas trvania okupačného štrajku študentom zo železiarní posielali na Banícku fakultu balenú stravu. Stačilo každý deň nahlásiť, koľko obedov a večerí potrebujú, raňajky si už študenti zabezpečili sami.

Vycestovali aj do väčších závodov v Trebišove a Michalovciach. Juraj Luščák priznáva, že keď ráno nasadli v Košiciach na prvý vlak, podstupovali istú dávku rizika: „Človek nikdy nevedel, či ho niekde nezbalia. Sympatizantov režimu bolo veľa.“ Na agitáciu sa vybral aj do Hanušoviec, kde v štátnom podniku Sandrik pracovala jeho mama: „Šíрили sme osvetu. Chceli sme, aby ľudia pochopili, že nie sme riadení a platení zo Západu. Vysvetľovali sme, že situácia dospela do takého štádia, ktoré si

vyžaduje zmenu. Systém je prehnutý, vred treba odstrániť a začať všetko budovať nanovo.“ Následky na seba nenechali dlho čakať. Jurajova mama bola medzi prvými zamestnancami, ktorých krátko po revolúcii z fabríky prepustili. Nedali sa zastrašiť. Napriek vyčerpaniu, zastrašovaniu a hrozbám o vylúčení zo školy, vládla v študentskom okupačnom tíme pozitívna atmosféra: „Boli sme dobrá partia, zažili sme aj veľa srandy.“

Spoznal som študentov iných fakúlt – strojníckej, elektrotechnickej, stavebnej, ...“ Samozrejme, mali aj obavy, čo sa stane, keď sa to nepodari. Vo vzduchu visel ako Damoklov meč strach z možných následkov a represíí. Sovietskych vojakov, ktorí k nám prišli s vojskami Varšavskej zmluvy roku 1968, bolo v tom čase v krajine ešte dosť. Aj keď nebolo jasné, ako sa situácia napokon vyvinie, demonštrujúcim to neubralo na súdržnosti a dobrej nálade.

Až keď komunisti definitívne zložili zbrane, pocítili úľavu a eufóriu: „Bol to dobrý pocit, že sme to dokázali a malo to zmysel.“ Študenti v Novembri '89 zohrali podľa Juraja Luščáka zásadnú úlohu: „Možno neboli mozgom, ale určite hybnou silou.“ Sklamalo ho však, že väčšina sa len nečinne prizerala. Spomienky na „staré zlaté časy“. Po revolúcii Jurajovi ponúkali, aby vstúpil do Občianskeho fóra a VPN, ale odmietol. Hovoril si, „ani členstvo v SZM mi nič dobrého neprinieslo“. Dnes vie, že to bola možno chyba: „Je škoda, že tí, ktorí sa počas revolúcie angažovali, nevstúpili do politiky. Vytvorili tým priestor pre ľudí, akým bol Mečiar.“

Smerovanie krajiny sa obrátilo tam, kde sme ho nechceli mať.“

Chyby novembra

Učiteľ informatiky za chybu považuje aj to, že neboli bráni na zodpovednosť komunistickí pohlavári. „Nedostali to, čo im patrilo a neboli potrestaní. Dokonca sa mnohí neskôr dostali na ešte lepšie pozície. Obete sa pritom dodnes nemôžu dovolať pravdy.“ Uvedomuje si, koľko ľudí dnes „plače“ za socializmom a „starými dobrými časmi“ a zabúdajú pritom na temné stránky režimu: „Slobodu by som nevymenil za lacné rožky a mlieko.“ Nefutuje ani svoju účasť na okupačnom štrajku, aj keď po 32 rokoch po Nežnej revolúcii nie je všetko v spoločnosti podľa jeho predstáv: „V súčasnej dobe sa musí každý postarať sám o seba, deň čo deň. A práve to, že človek musí za seba prevziať zodpovednosť, mnohí nedokážu uniesť.“

Keď svojim žiakom rozpráva o minulosti, väčšina z nich nerozumie. „Potrebujú toho ešte veľa prečítať, aby pochopili, prečo bol bývalý režim zlý. Sloboda, to nie je niečo samozrejmé. Za slobodu je potrebné neustále bojovať, pretože vždy je tu niekto, kto nám ju chce zobrať.“ ■

(Evanjelický východ, 11/2021)

Roman Sorger vyštudoval slovenčinu a estetiku na Prešovskej univerzite. Účinkoval v divadle Ante portas a režíroval niekoľko predstavení v Štátnom divadle v Košiciach. Láka ho historické a exteriérové divadlo. Podieľal sa na otváracom ceremoniáli majstrovstiev sveta v hokeji (2011), projekte Európskeho mesta kultúry, koncertov a iných veľkých podujatí. Je ženatý a má dve deti. Je aktívny kresťan, ktorý v Boha uveril až v dospelosti.

MÔŽEME REZIGNOVAŤ ALEBO SA VZOPRIEŤ.

Na doskách Veľkej scény Divadla Jonáša Záborského v Prešove sa na cestu uličkami tajomného labyrintu sveta vydal pútnik Leonard. Hru podľa literárnej predlohy biskupa a Učiteľa národov Jana Amosa Komenského naštudoval a režíroval **ROMAN SORGER**.

Rozprávala sa s ním EMÍLIA MIHOČOVÁ. Foto: NINA MIHOČOVÁ

Tajomný labyrint je fenomenálne nadčasové dielo. Bola to pre vás, ako scenáristu a režiséra, výzva?

Komenského som chcel robiť vždy, videl som rôzne spracovania Tajomného labyrintu. Od náboženského divadla, až po bábkové stvárnenie. Stále som v sebe nosil myšlienku, že raz spravím svoju vlastnú verziu. Motív putovania, ktorý sa v knihe objavuje, je totiž pre každého divadelníka silný. Pútnik kráča svetom, aby nakoniec zistil, že mu to vlastne nič nedalo, a že si svet nosíme vo svojom vnútri.

Komenského a náš svet delia už takmer tri storočia, podarilo sa vám ich preklenúť?

Keď som začal tvoriť scenár, rozmýšľal som, čo z Komenského vybrať, keďže niektoré veci sú dnes už nepoužiteľné. Písal o problémoch svojej doby, pre nás úplne cudzích. Tajomný labyrint sme preto museli aktualizovať do súčasnej doby. Ak by sme hru nechali v pôvodnom stave a dobovom jazyku, divák by ju neprijal a nepochopil. Ak to pandemická situácia umožní, budeme hrať aj pre študentov. Je preto dôležité, aby pochopili, o čo Komenskému ide. Motív je rovnaký v každej dobe, všetci sme na svete pútnici, ale kontext sa zmenil. Každú ťažkú tému ako je náboženstvo, narodenie, hľadanie životného partnera, voľba povolania – sme preto odľahči-

li cez grotesku. Napríklad sme sa opýtali hercov, ako prebieha zoznamovanie v súčasnej dobe, a ako dnes ženy zvädzajú mužov. Potom sme to prepojili s Komenským a fungovalo to!

Keď vás k spolupráci prizvalo divadelné zoskupenie Exodus, nevedeli ste celkom presne, do čoho idete. Ako na vás zapôsobil?

Je to nevidané divadelné zoskupenie. Aj keď je považované za amatérske divadlo, funguje na profesionálnych princípoch – má svojho produkčného, herecké zázemie, technický tím... Je to poloprofesionálne divadlo. Pridanou hodnotou súboru je, že fungujú ako komunita a vedia si

predstavenie užívať. Všetko berú ako výzvu a vedia, čo chcú odovzdať, preto sa s nimi dobre robí. Je to integrálny celok – samotné divadlo je už len vyvrcholením ich vzájomných vzťahov, a to je vzácné.

Obsadzovali ste jednotlivé úlohy konkurzom?

Konkurz nebol. Mal som však voľnú ruku vyradiť tých, ktorí sa do predstavenia nehodia. Zapojil som však všetkých, ktorí prišli a chceli hrať. Je tam veľa hromadných scén, kde sa nájde úloha pre každého. Jedna vec ma však zaujala. Ľudia, ktorí prišli, neboli jednoliata masa, ale každý iný. To sa totiž občas stáva pri cirkevných predstaveniach, ktoré vznikajú v zboroch – že sú ľudia rovnakí. Rovnako rozprávajú a rovnako chodia. Akoby sa snažili jednotu prezentovať aj tým, že sa na seba podobajú (úsmev). Na divadelnom zoskupení Exodus ma však fascinovala rôznorodosť. Jeden sa fenomenálne pohybuje na scéne, druhý má nádherný hlas – je to úžasné.

Medzi režisérom a hercami musí fungovať istá „chémia“. Fungovala?

Prvé stretnutie bolo zvláštne – mal som pripravené divadelné cvičenia, aby som si ľudí oťukal. Na základe toho si totiž robím selekciu toho, kto sa na čo hodí. Začudovane sa na mňa pozerali, keď som povedal, že teraz ideme skákať alebo chodiť. Povedal som si: Buď ma príjmu alebo ma budú považovať za blázna (smiech). Vtedy sa prelomili ľady a prijali spôsob, ako sa bude predstavenie tvoriť. Herci musia mať istotu, že aj vy ako režisér viete, čo chcete, ale na druhej strane majú slobodu dotvárať si predstavenie podľa seba. Nie je všetko striktné dané.

Scéna predstavenia je pomerne jednoduchá, bol to váš pôvodný zámer?

Od začiatku sme vedeli, že v predstavení musia byť schody,

keďže sa pútnik Leonard prechádza po svete. A tiež, že scéna musí byť mobilná a pohyblivá, preto je zložená zo šiestich schodísk. Prvotná predstava sa naplnila.

Ako vznikal scenár? Nebol to tiež tak trochu labyrint, v ktorom sa dá ľahko stratiť?

Čo sa týka scenára, spravil som len kostru. Na prvých dvoch skúškach sme sa vyslovene hrali s témami a vymýšľali sme, čo sa bude na scéne diať. Viaceré scény vyšli z náhodných nápadov: vyskúšajme a uvidíme, čo z toho vzíde. Asi tretinu prvkov si do predstavenia priniesli sami herci, stačilo už len upraviť drobnosti. Samotné tvorenie herecký kolektív ešte viac stmelilo, čo vidno aj na pódiu. Divadlo ma baví, keď mu nechýba interakcia s divákom. Predstavenie musí mať svoju základnú stavbu – treba vedieť, kam smeruje a ako zaujať, aby prenieslo posolstvo. Istá časť je však otvorená, aby mal divák pocit – a nie je to len pocit – že dotvára predstavenie spolu s hercami a vstupuje do ich sveta.

Medzi sugestívne patrí scéna, ako ženy na poli zberajú zakrvavené šaty a pomedzi ne sa prechádza smrť. Preniesla sa do nej aj vaša osobná skúsenosť?

Bol som v Juhoslávii tesne po vojne. Videl som, ako ženy na poli hľadali šaty ľudí, ktorí tam zomreli. Pole je miesto, kde zvyčajne hospodár rozsieva semeno, aby nasýtil ľudí a priniesol dobro. A zrazu tým istým poľom prešli ľudia, ktorí rozsiali smrť a zostali len mŕtve telá. Mnoho bitiek v dejinách sa odohralo práve na poliach. Nie je to náhoda – polia vytvárali dostatočne široký priestor na to, aby sa na nich ľudia mohli biť a zabíjať. A práve tento obraz nedokážem vypustiť z hlavy. Objavuje sa vo všetkých mojich predstaveniach ako rukopis. Ten istý obraz, len stále v inom prevedení, som už použil možno tridsaťkrát.

Na poli sa objaví aj postava novinára, ktorý si plačúce a smútiace ženy fotí.

Robil som a stále robím pre televíziu, a vo svojej praxi som, žiaľ, zažil aj neetických novinárov. Nepoznali hranicu osobného priestoru človeka, za ktorú by nemali vstupovať. Nemôžem prísť za niekým, komu práve zomrel niekto blízky – a fotiť ho, ako plače, alebo sa ho pýtať, čo práve cíti. To je pre mňa už príliš. Keď človek smúti, tak si predsa nebudem vytvárať kariéru na jeho emóciách. Je to podobné ako pri spoločensky známých osobnostiach, ktorým novinári aj bežní ľudia vstupujú do života, a to im vôbec nevadí. Akoby prestali platiť hranice normálnosti, ľudskosti a empatie.

Keď sa v Juhoslávii skončila vojna, vybrali ste sa s manželkou a deťmi na dovolenku do Bosny. Zaujímavá destinácia na rodinný výlet...

Boli dobré ceny a mali sme pekný hotel (smiech), niektoré budovy však boli zbombardované. Chcel som deťom ukázať, ako žijú moslimovia – aké majú mešity a ako sa obliekajú, nikde sme ich však nevideli. Až neskôr sme sa dozvedeli, že sa v tom čase všade po okolí pohybovali ostreľovači – hľadali Radovana Karadžića. Chytili ho na tretí deň našej dovolenky. Boli toho plné noviny. Novinári sa predbiehali v tom, kto urobí najfantastickejšiu fotku ako vojnový zločinec trpí. Moslimovia zrazu mohli vyjsť von zo svojich úkrytov. Vrhli sa však na nich novinári, a tak sa opäť nemohli slobodne nadýchnuť.

Ľudská zloba nemá hraníc a často plodí smrť. V predstavení sa postava smrti objavuje v dlhých čiernych šatách a s neodmysliteľnou kosou v ruke. Je dominantná aj v originálnej literárnej predlohe?

Smrť sa v Komenského diele spomína len okrajovo. Vracia sa k nej ako k veličine, ktorá ukončuje

život, nie je však výraznou centrálnou postavou. Keď sme tvorili vojnovú scénu, tak sme vedeli, že tam musí byť prítomná aj smrť. Hrá ju Kristína Železníková, ktorá má nádhernú pohybovú estetiku. Keď sme videli ako silno to na scéne pôsobí, tak sme si sadli nad scenár a hľadali sme miesta, kde ešte by sa smrť mohla objaviť.

Členmi divadla Exodus sú aj detskí herci. Našla sa pre nich rola?

Účinkujú v celom predstavení. Zvlášť, keď som tvoril scenár o Bráne narodenia, tak som vedel, že to musí byť o deťoch a súčasnom detskom svete. Našťastie pracujem s deťmi a poznám ich problémy. Medzi najväčšie patrí to, že sa dostávajú do područia svojich rodičov. Cez deti si rodičia plnia svoje nesplnené sny a nútia ich robiť veci, ktoré sú im cudzie. V tomto kontexte vznikla pesnička – detský rapový „protest song“. Dlhو sme nevedeli nájsť vhodnú hudobnú polohu, a tak som to nechal na deti, ktoré sa rozhodli pre rapovú verziu. Práve tak dávajú najavo svoju vzburu.

A bola aj vankúšová vojna!

Áno, do scenára sme zaradili vankúšovú vojnu a umožnil som im, aby vankúše hádzali aj do publika. Tešili sa z toho, že si to mohli dovoliť.

Pútnika Leonarda na jeho ceste sprevádzajú dve výrazné postavičky: Mámenie a Všadebol. Sú to pozitívne alebo negatívne postavy?

Z toho, ako ich Komenský opisuje, nemáte pocit, že sú dobrí alebo zlí. Len ten život skresľujú – nasadia vám ružové okuliare alebo uzdu, aby vás pritiahli na miesto, kam vás chcú dostať. Pútnik tak už nevidí, že je aj veľa iných miest, kam sa môže vybrať. Takí sú ľudia okolo nás – majú sklony k manipulácii a treba si na to dať pozor. K manipulácii môže dôjsť rôznymi spôsobmi, aj cez náboženstvo.

Veľa ľudí dnes prežíva syndróm vyhorenia – Komenský by asi videl príčinu v tom, že sa minuli svojmu povolaniu a určeniu.

Nie je to ani tak o povolani, ako o tom, koho si zoberiem na cestu životom ako sprievodcu. Kto mi bude ukazovať svet a predstavovať mi ho? Ľudia, ktorí sú mi najbližší a ktorých si pustím do svojho najintímnejšieho sveta, by mi mali pomáhať rásť. Prispievajú k tomu, aby som bol šťastný? Alebo vidia svet ako zlý a neznesiteľný? Je to presne ako v televízii. Keď som tam začal robiť, mal som veľký problém predstaviť si svet okom kamery. Naokolo neexistuje nič, iba to, čo vidí objektív. Môžeš spraviť

záber na rozkvitnutú lúku alebo na mŕtveho chrobáka ležiaceho na tej lúke a nevidíš, že okolo sú napríklad hladujúci ľudia. A tom sú sprievodcovia – ľudia, ktorí určujú, ako sa budeme pozeráť na svet. Mám dve možnosti: Buď sa tomu podvolím a rezignujem, že svet je zlý a iný už nebude. Alebo sa vzopriem a vytvorím si svoj vlastný, aký ho chcem mať.

Ako dopadne pútnik Leonard? Podarí sa mu definitívne zložiť ružové okuliare a uzdu z krku?

V závere hry to pochopí, keď povie: Na svete som videl dobré aj zlé veci, ale vyberám si z toho tie dobré. A ešte sa rozhodne, že o tom napíše knihu. Je to konštruktívny prístup, ktorý platí aj v prípade korony. Môžem sa sťažovať, že ma ktosi núti nosiť rúško a očkovať sa. Alebo to prijmem ako niečo, čo tu ešte nebolo a naučím sa s tým žiť. Nikto ma nenúti, ja som sa rozhodol. Chcem aj obdobie pandémie prežiť aktívne – nielen prežiť doma a nezomrieť.

Divák zostane v miernom šoku, keď sa dozvie, že pútnik Leonard je vlastne Leonard Stockel a začne premýšľať, či práve vtedy nechýbal na hodinách dejepisu (smiech).

Keď som Petrovi Mihočovi prvýkrát navrhol, že pútnik by mo-

hol byť práve Leonard Stockel, v telefóne bolo najskôr dlho ti-cho – tiež si to nevedel celkom predstaviť. Faktom však je, že bardejovský profesor Stockel už dvesto rokov pred Komen-ským používal v rámci vyučova-nia hravé formy – hudbu, školskú drámu... Učiteľ národov nestaval svoju reformu školstva na „zelenej lúke“, ale tiež na nie-čo nadväzoval. Preto Komenský v závere predstavenia povie, že dokončí to, čo Leonard začal. Di-váci, ktorí vedia, kto je Stockel – že priniesol konfesiou protes-tantizmu na Slovensko a patrila k blízkym spolupracovníkom Lu-thera a Melanctona, to pocho-pia. Natočil som o ňom aj 50-mi-nútový dokumentárny film, ktorý odvysielala RTVS.

Chvíľu hrozilo, že pre pan-demické opatrenia sa pred-stavenie odohrá v mestskom amfiteátri. Nepribudlo vám kvôli tomu zopár šedín?

Sám si viem predstaviť veľa vecí, mám za sebou dobrú „školu“ zo študentského divadla. Ale amfi-teáter by bol výzva – a nešlo ani tak o mňa, ako o hercov. Veľa premien na scéne sa deje v šere, hrou svetiel sa dá všeličo skryť. A naopak, na niektoré veci upo-zorňujeme cez svetlo a nie cez hru. Keď sa začalo hovoriť o am-fiteátri, tak zrazu nič z toho, na čom sme sa na skúškach dohodli,

neplatilo. Museli sme hru posta-viť nanovo a zistiť, či bude fungo-vať aj bez atmosféry, ktorú vytvá-rajú svetlá. A išlo to! Predstavenie je také variabilné – ak nebude in-teriér, presunieme sa von.

Už pred premiérou vyšlo CD s melodicky chytľavými pes-ničkami a väčšina z nich od-znela aj priamo na scéne. Čo bolo skôr, hudba alebo text?

Keď píšem piesne pre Mariána Čekovského do Tárnaniek, naj-skôr vznikne text, a až potom hudba. V tomto prípade to bolo naopak – najskôr Jozef Ždila spravil hudobný základ, a potom som písal texty. Autorkou záve-rečnej piesne je Anna Belanji (*farárka v Liptovskom Hrádku, pozn. red.*). Upravovala tiež niek-toré časti piesní tak, aby jasnejšie vyznelo ich posolstvo. Hitom je pesnička, ktorá zaznie v scéne o manželstve – tá nám naozaj vy-šla. Je to naše spoločné textárske a hudobné dielo, z ktorého be-hajú zimomriavky po tele. Môže zanieť kedykoľvek a kdekoľvek. Jednoducho sa stretol text s hud-bou, čo sa nestáva často.

Predstavenie máte nacviče-né už dlho, ale pre pandémie malo svoju premiéru až po roku. Cítili ste sklamanie?

Ani nie sklamanie, ale iný psy-chologický moment – ľudia po-trebujú predstavenie odohrať,

počuť potlesk a uzavrieť tak jed-nu fázu. Najhoršie je, keď stá-le len skúšate a nedáte za tým bodku. Mali sme síce dve ge-nerálky, ale to nie je ono. Videl som po premiére na hercoch, že sú šťastní a že im spadol ka-meň zo srdca. Dieťa, ktoré sme rok prenášali, sa konečne narodi-lo (smiech). Vyčistili sme si hlavu a predstavenie si môže ďalej žiť svojím životom.

Aké máte plány?

Ak to pandemická situácia do-volí, chceme hrať pre školy a vo viacerých mestách, scéna je mo-bilná a prenosná. Verím, že o dva roky to už bude úplne iné pred-stavenie. Základ možno ostane, ale jednotlivé scény sa budú me-niť a prispôbovať, a to mám na tomto type divadla rád. Verím, že sa situácia postupne zastabilizuje a že sa napriek korone bude di-vadlo hrať. Treba sa s ňou naučiť žiť. Ľudia predsa nemôžu ostať bez kultúry a estetického zážit-ku. Tak sa žiť nedá. ■

ECCE HOMO

DANIEL PASTIRČÁK, ŠTEFAN EVIN

Ilustračné foto z pápežovej návštevy v Košiciach ĽUBO BECHNÝ

Tri dni v septembri žilo Slovensko, a nielen Slovensko, návštevou pápeža Františka. Nevyhli sa tomu veriaci ani ateisti. Je zvláštne, že František – hlásateľ jednoty a vzájomného porozumenia – prináša také vášnivé rozdelenie. Vo vlastnej cirkvi i mimo nej. Rozdelil svet na tých, čo ho oslavujú a na tých, čo ho zatracujú. Nemyslím si, že Cirkev bratská patrí k tým druhým. Rozpaky v jej radoch nevyvoláva samotný pápež, ale mediálne vystúpenie kazateľa Daniela Pastirčáka v besede na TA3. Rozpaky, ktoré vyvolali u mnohých otázniky. A tak Rada CB ústami svojho predsedu Štefana Evina zaujala k Danieľovmu vystúpeniu stanovisko a požiadali nás o jeho zverejnenie. Predpokladáme, že nie každý sledoval spomínanú besedu, a tak sme sa rozhodli, že spolu s týmto stanoviskom uverejníme aj názory Daniela Pastirčáka. Nepri nášame prepis besedy, ale jeho osobné pocity z návštevy a jeho esej *Ecce Homo*, kde svoje názory a svoj vzťah k pápežovi zhrnul dávno pred pápežovou návštevou. Esej vyšla v medzinárodnom zborníku, ktorý zastrešoval a pápežovi odovzdal Tomáš Hladík.

Všetky tri texty prinášame v plnom znení. (B. Piatko)

SLOVENSKO ZASKOČENÉ FRANTIŠKOM

DANIEL PASTIRČÁK (Kazetel' Cb Bratislava-Kaplnka)

Čakanie na Františka, odhalilo tvár „kresťanského“ Slovenska. Mnohí z tých, ku ktorým prichádzal ako hlava cirkvi boli v rozpakoch, a naopak tí, o ktorých by sme si mohli myslieť, že sa ich návšteva Františka netýka, ho očakávali ako svojho človeka. Moji zelení kamaráti, zväčša ľudia bez náboženského vyznania, sa tešili, zatiaľ, čo časť mojich katolíckych kamarátov sa k jeho príchodu stavala rezervovane. Mnohí z katolíkov, ktorým učarila radikálna zbožnosť pátra Kuffu, či tradicionalizmus biskupa Oroscha, pápežovu návštevu ignorovali. Považujú ho za omyl, alebo, ako sa občas vyjadria, za heretika či antikrista. Čo si počať s pápežom, ktorý prichádza na pozvanie prezidentky Zuzany Čaputovej. Biskup Orosch veriacich v kostole pred časom varoval. Ak by sa odhodlali voľiť tú liberálku, páchajú vraj ťažký hriech. Bol som na stretnutí s pápežom Františkom v prezidentskej záhrade. Človek by musel byť slepý, aby nevidel, že Slovenskú prezidentku a argentínskeho pápeža spája hlboká vzájomnosť. Ani zbor biskupov to nemal ľahké. Pápež ich vystavil nemilej skúške. Arcibiskupa Bezáka, ktorého pred časom vytlačili na okraj, voviedol priamo do ich stredu. To vovedenie starostlivo pripravil, ešte pred svojou cestou na Slovensko. Najprv Róberta Bezáka uvítal na súkromnej večeri. Vrátil mu biskupský prsteň a povedal mu, aby ho nosil. Potom spolu slúžili omšu v Kaplnke svätej Marty. Róbert sa mi priznal, že má z pápežovej návštevy určité obavy. František si totiž prial navštíviť jeho chorú

matku, priamo v ich bernolákovskom byte. Nevedel si predstaviť bernolákovsky byt obklopený bezpečnostnými zložkami. Požiadal teda pápeža, či by ho radšej nemohli s matkou a rodinou navštíviť v jeho izbe na bratislavskej Nunciatúre.

Návštevu Slovenska pápež zahájil ekumenickým stretnutím. V príhovore sa zmienil o príbehu Veľkého Inkvizítora, z Dostojevského románu Bratia Karamazovovi. Inkvizítor Ježiša obvinil, že človeka vystavil nebezpečnej slobode. František románovú epizódu komentoval takto: „Ježišovi vyčíta, že sa nechcel stať cisárom, aby zlomil svedomie ľudí a nastolil pokoj silou. Uprednostnil ľudskú slobodu, kým ľudstvo žiada „chlieb a niečo k tomu. Drahí bratia, nech sa nám nestane takáto vec. Pomôžme si navzájom, aby sme nepadli do pasce uspokojenia sa s chlebom a niečím k tomu. Lebo toto riziko prichádza z nenazdania, keď sa situácia znormalizuje, keď sme sa ustálili a usadili si cieľom zachovať si pokojný život. Potom to, na čo sa zameriavame, nie je sloboda, ktorú máme v Ježišovi Kristovi, jeho pravda, ktorá nás oslobodzuje, ale získanie priestoru a privilégií, čo je podľa evanjelia ten chlieb a niečo k tomu.“

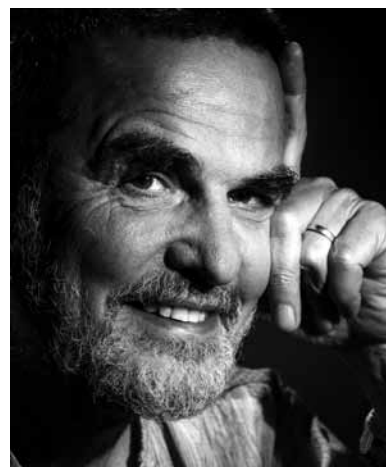
Rozlúčka s Františkom bola poznačená smútkom. V deň jeho odchodu zomrel otec prezidentky Zuzany Čaputovej. Pohrebnú pobožnosť viedol Róbert Bezák. Bolo to symbolické. Bezák si pri tej príležitosti po dlhom čase obliekol biskupské rúcho. ■

ECCE HOMO (esej)

DANIEL PASTIRČÁK

Patrím k veľkej skupine nekatolíckych teológov, ktorí podpísali list na podporu Pápeža Františka. Keď som vpisoval svoje meno a názov cirkevnej denominácie do zoznamu mien, mal som isté pochybnosti, či môj podpis budú katolícky priatelia akceptovať. Od prvej chvíle Bergoliovho pontifikátu som si s prekvapením uvedomoval, že jeho hlas je i mojím hlasom, jeho chápanie spôsobu ako žiť a vyjadrovať svoje kresťanstvo v súčasnom svete je veľmi blízke môjmu porozumeniu. Začal som ho dokonca, s určitým nadsadením, nazývať svojim prvým pápežom. Preto ma príjemne prekvapilo, že moja ponuka podpory pápežovi Františkovi bola prijatá.

Trinásteho marca 2013 konkláve kardinálov zvolilo Jorgeho Mariu Bergogliu za nového pápeža. Pri tejto príležitosti som sa, ako nekatolícky komentátor, zúčastnil na televíznej panelovej diskusii. Bergoglio sa objavil na balkóne, povedal svoje „Buona sera“ a moderátor vyzval účastníkov debaty na reakcie.

„Vyzerá ako obyčajný človek prezlečený za pápeža,“ odpovedal som. „Viete si predstaviť pápeža ako postavu, ktorá by reprezentovala celé kresťanstvo?“ spýtal sa ma moderátor. „Viem si to predstaviť za istých podmienok“ odpovedal som. „Mohol by reprezentovať celé kresťanstvo, ak by jeho slová a činy boli katolícke v pravom zmysle toho slova. Skutočný katolicizmus, tak tomu rozumiem, znamená skutočnú univerzálnosť: Otvorenosť k dialógu s rozličnými spiritualitami a rozličnými teologickými názormi. Je to dialogická teológia, schopná integrovať rôznosť prístupov do živej jednoty. V tom zmysle je, podľa mňa, pravý katolicizmus v istom zmysle základom skutočného ekumenizmu. Pápež by mohol reprezentovať celé kresťanstvo, ak by boli jeho skutky a slová naozaj ekumenické.“

Františkovo pôsobenie je v súlade s takýmto ekumenickým katolicizmom viac, než by som sa bol odvážil snívať. Je pre mňa tým najpodivnejším znamením našich čias. Všimnime si pozorne, čo sa nám odohráva pred očami: Je tu človek, ktorý sa v každej situácii pokúša premosť rôzne priepasti rozdelenia: Medzi katolíckym a nekatolíckym kresťanstvom, medzi kresťanstvom a svetom nekresťanských náboženstiev, medzi svetom viery a svetom sekularizmu, aj medzi svetom technologického pokroku a svetom chudoby. Kvôli tomu je často terčom útokov z kruhov svojich vlastných ľudí. Práve tí najkonzervatívnejší katolíci, od ktorých by sme očakávali bezpodmienečnú poslušnosť pápežovi, dnes pápeža bezprecedentným spôsobom obviňujú z herézy. Štyria arcibiskupi pozdvihli varovné hlasy a vyriekli svoje *Dubia*. Pokiaľ viem, taká otvorená opozícia konzervatívnych katolíkov proti autorite pápeža, nie je známa v celých cirkevných de-

jinách. Už názov listu, ktorý napomína pápeža, aby sa kajal z heréz, z ktorých ho signatári obviňujú, nesie na sebe celú váhu toho paradoxu: *Synovská oprava propagácie heréz*.

Neočakávané spojenectvá

Je tu však ešte čosi väčšie a neočakávanejšie. Teológovia rôznych kresťanských tradícií sa spájajú so svojimi katolíckymi priateľmi na obranu pápeža. V minulosti by si nikto niečo také netrúfal ani predstaviť. Sme svedkami bezprecedentného posunu v ekumenickom procese. Pápež František sa v tom pohybe stáva široko akceptovaným hlasom kresťanstva. Na jednej strane vidíme bezprecedentný rozkol, na druhej strane bezprecedentnú jednotu. Ako máme to podivné znamenie interpretovať? Prekvapujúci jav treba umiestniť do širšieho kontextu. Mnohí pozorovatelia analyzujú kontroverzie okolo pápeža Františka ako zrážku medzi konzervatívnym postojom emeritného pápeža Benedikta a progresívnym postojom Františka. Tých, čo chcú vec vidieť takto, by mohlo prekvapiť, že kritické hlasy niektorých konzervatívnych katolíkov dnes útočia aj na Benediktove teologické diela. E. M. Radaelli vo svojej knihe obviňuje Josepha Ratzingera z kváziheretického modernizmu vovádzaného do cirkvi. Novinár Andrea Tornielli si vo svojom komentári všíma, že Radaelli chce niekdajšieho pápeža presvedčiť, aby verejne a v celom rozsahu odmietol „nevhodné koncepty svojho *Úvodu do kresťanstva*, ktorými sú stránky tejto knihy infikované, kým preňho už nebude neskoro“.

Benedikt a František majú viac spoločného, než si zvyčajne uvedomujeme. Spája ich čosi podstatné. František je v istom zmysle vtelením Ratzingerových teologických myšlienok. V *Úvode do kresťanstva* Ratzinger opisoval mystérium Krista, ako vteleného Slova takto: „Slovo podstatne „pochádza od niekoho iného“ a je „zamerané na niekoho iného“, je existenciou, ktorá je úplne cestou a úplne otvorenosťou. Bytie Ježiša ako Krista je úplne otvoreným bytím, bytím „od“ a „ku“, ktoré nikde

nezdôrazňuje seba samého, a nikde nestojí iba na seba, toto bytie je čistým vzťahom...”

Pápež František svoj pontifikát žije spôsobom, ktorý nápadne pripomína Ratzingerovu ideu Kristovho bytia. Tam, kde kritici chcú, aby budoval múry, buduje cestu. Kde čakajú, že sa vyjadrí uzavreto, exkluzívne, čierno-bielo, doktrínársky, tam radšej prejavuje inkluzívnu otvorenosť. Tam, kde chcú od neho vopred hotové nemenné pravdy, on preferuje pravdu dialógu, overovanú v otvorenej komunikácii. Práve táto otvorenosť a vzťahy založené na inkluzívnej komunikácii sú podľa jeho kritikov kváziheretickým modernizmom. Františkova inšpirácia je však omnoho staršia. Pochádza paradoxne ešte z predmoderných čias. Vychádza z konceptu milosti. Nachádzame ju v samotnom jadre Evanjelia. Dráma dnešných kontroverzií pripomína starú drámu z Evanjelia: na jednej strane farizeji a na druhej Evanjelium milosti Ježiša Krista: *Keby ste boli poznali, čo znamená: Milosrdenstvo chcem a nie obeť, neboli by ste odsúdili nevinných.* (Mt 12, 7) *Sobota bola vytvorená pre človeka, nie človek pre sobotu.* Rozhodujúcim princípom Františkovo pontifikátu je princíp milosti.

Kontroverzia? – Dialóg?

Ak máme porozumieť kontroverziám, sprevádzajúcim pápežovu službu, musíme o nej uvažovať v kontexte celého súčasného kresťanstva. Podobné kontroverzie sa totiž dnes odohrávajú vo všetkých cirkvách a kresťanských tradíciách. Teologický diskurz formujú nové sily. Stáročné spory rozličných vierovyznaní miznú, väčšina z nich je totiž pre výzvy našej doby irelevantná. Vynárajú sa nové línie dialógu. Na jednej strane je kreatívne otvorené uvažovanie o viere, zbožnosť usilujúca sa pochopiť Boha reality vo svetle biblického zjavenia. Na druhej strane je schematické uvažovanie o viere. To svoju dôveru vkladá do nemenných, akoby do kameňa vytesaných propozícií, o ktorých predpokladá, že sú raz a navždy Bohom dané.

Otvorené myslenie viery si uvedomuje, že naša reč o Bohu sa ustavične vyvíja. Treba vziať do úvahy všetky novo získané poznatky a dôkladne ich integrovať do teologickej reflexie. Zaujať solidárny postoj k výzvam, ktorým čelí náš svet a spolupracovať so sekulárnou spoločnosťou na účinných riešeniach. Otvorená teologická reflexia v tom nevidí ohrozenie, ale zdroj inšpirácie. Je pre ňu totiž cestou k hlbšiemu porozumeniu biblického zjavenia. Uzavreté myslenie viery verí, že v minulých, historicky podmienených formuláciách, vlastní odpo-

vede na všetky otázky. Odmietá vidieť nové objavy, ignoruje nové kultúrne a sociálne pohyby, súčasný svet vníma iba ako ohrozenie pravej viery. Za svoj ideál pokladá rekonštrukciu idyllickej minulosti.

Spor medzi konzervatívnou a liberálnou teológiou je pomerne starý. To čo je nové, by bolo možné nazvať trefou cestou medzi dvoma krajinami. V dynamickej komunikácii spája konzervatívnu vernosť zjavenej pravdy s progresívnou otvorenosťou voči meniacim sa realitám súčasného sveta. Projekt liberálnej teológie 19. storočia tak trochu minul svoj cieľ. V snahe potvrdiť svoju vernosť modernosti,

sa stratil takmer celý obsah evanjelia. Konzervatívna teológia zas, v snahe chrániť zjavenú pravdu, stratila schopnosť komunikovať evanjelium sekulárnemu svetu a stala sa iba akýmsi múzeom starých vzorcov myslenia, bez kontaktu s novou realitou.

Niektorí pápežovi kritici sa s úzkosťou pýtajú: „Je František prívržencom liberálneho protestantizmu?“ Kto vidí pápeža Františka takto, vôbec mu neporozumel. Nie je ani

liberál, ani konzervatívec. Poľutovaniahodnú priepasť rozdelenia odvážne premostuje, pevne ukotvený na jednom aj druhom brehu kontroverzie. Pre Františka je typické, že býva zdrojom sklamania rovnako pre radikálnych konzervatívcov ako aj pre radikálnych liberálov. Nepatrí totiž ani do jedného tábora. Snaží sa byť sprostredkovateľom, spájať rôzne perspektívy a vyhýbať sa extrémnej jednostrannosti. Jeho pozíciu by sme mohli opísať ako skutočný pontifikát. *Pontifex* je latinský výraz pre staviteľa mostov. Most Františkovo pontifikátu sa opiera o istý základný princíp: Milosť má primát nad všetkým ostatným. Skutočná vernosť Kristovmu evanjeliu je vernosť tomuto princípu milosti. František sa vďaka tomu pred celým svetom stáva symbolom sprostredkujúceho streda, znakom nádeje pre bolestivo rozdelený svet.

Najviditeľnejšou výzvou doby je predsa práve toto: stupňujúce sa rozdelenie vo svete. Vidíme to na rozdelení medzi progresívnou západnou demokraciou a tradičnou autokratickou islamskou civilizáciou, ako aj na nebezpečných deliacich čiarach v našom západnom svete. I náš západný svet je predsa rozdelený bojovými líniami medzi ľavicou a pravitou, liberálmi a tradicionalistami, konzervatívcami a progresívcami. Priestor pre stredovú pozíciu, kde by bolo možné rozvíjať umenie udržateľného kompromisu, z nášho kultúrneho prostredia takmer vymizol. Miznú okružle stoly, za ktorými by s úctou k oponentovi diskutovali rozličné hlasy a dokázali by vyrokovať riešenie, prijateľné pre všetkých. Vzdľahujeme sa od dialógu, z oboch

Je tu človek, ktorý sa
v každej situácii
pokúša premostiť
rôzne priepasti rozdelenia

strán sa prikláňame k jazyku pohrdania, odsúdenia a nenávisti. Progresívci neraz i v umiernených konzervatívcoch vidia obyčajných fašistov. Pre konzervatívcov sú zas progresívci iba maskovaní neomarxisti.

Bez dialógu k extrémizmu

Takáto situácia je živnou pôdou pre vznik a rast extrémistických hnutí. Fakt, že radikalizmus už stihol nakaziť veľkú oblasť ultrakonzervatívneho kresťanstva, by nás mal mimoriadne znepokojovať. Taká situácia doslova volá po novej kultúre dialógu a rešpektu voči oponentovi. Nič nie je dôležitejšie ako ženy a muži, ktorí berú vážne úlohu obnovovať stratený stred, zaujímajú pozíciu mostu ako stavitelia centier dialógu, kde si rôzne prvky môžu nájsť svoje oprávnené miesto. Takýmto človekom je nepochybne i pápež František.

Jedným z najvýraznejších znakov našej doby, sú rozsiahle kultúrne zmeny spôsobné „sexuálnou revolúciou“. Zrodila sa z reakcie na dlhé obdobie, v ktorom západnému svetu dominovalo kresťanstvo. V tom čase bola ľudská sexualita všeobecne potlačovaná. Jej zmysel bol redukovaný na nástroj prokreácie. Od čias Augustína, ktorého postoj k sexualite bol inšpirovaný viac gréckou filozofiou než svetom biblie, bola sexuálna túžba považovaná za čosi neduchovné, nesväté, zaslepené animálnou vášňou. Sexuálna revolúcia v šesťdesiatych rokoch minulého storočia začala vychyľovať kyvadlo na

opačnú stranu. Voči niektorým prvkom, ktoré priniesla, môžeme byť oprávnené kritickí, nesmieme však pri tom prehliadnuť fakt, že priniesla mnohé želané zmeny. Tie by sme mali s radosťou vítať a potvrdiť. Sexuálna revolúcia, medzi iným, priniesla i nápravu starého predsudku, ktorý v sexualite videl iba škaredý no nevyhnutný nástroj prokreácie. Podčiarkla a oslobodila jej najhlbší zmysel, lásku vyjadrenú v slobodnom spojení dvoch bytostí. Pomohla zavŕšiť oslobodenie ženy spod nadvlády patriarchálnych stereotypov a vytvoriť základ pre rovnocenné partnerstvo mužov a žien. Sexualita dnes už nie je tabu. Skôr naopak, sme zavalení všadeprítomným prívalom explicitných sexuálnych vyjadrení. Sexuálna revolúcia nám vybojovala slobodu postaviť lásku na prvé miesto. Posunula nás však i nebezpečne blízko k jej po-

Vzdáľujeme sa od dialógu,
z oboch strán sa prikláňame
k jazyku pohrdania,
odsúdenia a nenávisti

pieraniu. Sexualita vytrhnutá z kontextu lásky, je často predvádzaná v jej inštrumentálnej, odosobnenej, brutálnej podobe. Známy český žurnalista Martin Fendrych, vo svojej recenzii k filmu Lars von Triera – Nymfomanka, charakterizoval túto situáciu ako pornografickú kultúru.

Aký postoj k tejto situácii zaujíma pápež František? Je kritizovaný z oboch strán. V texte *Synovská oprava propagácie heréz*, môžeme čítať i takéto obvinenie: „Vaša svätosť sa zasadila za návrh umožňujúci sväté prijímanie rozvedeným a znova zosobášeným párom na báze posudzovania jednotlivých prípadov. Povedali ste, že duchovní pastieri majú dávať dôraz na pozitívne aspekty životného

štýlu, ktorý cirkev považuje za ťažký hriech, vrátane opätovných sobášov a predmanželského spoluzitia.“

František je tu napádaný pre jeho pastorálny prístup k zložitým osudom ľudí, ktorí sa bolestivo a často i chaoticky učia žiť svoju sexualitu vo svete, z ktorého sa staré spoločenské tabu vytratilo. U niektorých veriacich František vyvolal hnev svojou široko citovanou vetou: „Kto som ja, aby som súdil homosexuálov?“ Nedávno, rovnakú vlnu pohoršenia vzbudila i Františkova verbálna podpora registrovaného partnerstva.

Radikálnejší pozorovatelia na liberálnej strane spektra sú však z Františka tiež sklamaní. Prekáža im, že prejavuje obavy o rodinu, ktorej základy sú modernou kultúrou ohrozené. Zastáva sa osudu nenarodených detí. Kultúru, ktorá berie ohľad iba na voľbu ženy, označuje za kultúru skartovania. Je kritický k radikálnym genderovým teóriám podľa ktorých je pohlavie iba sociálnym konštruktom.

Je iný

František je jednoducho iný, ako by ho chcela mať ktorákoľvek zo sporiacich sa strán. Je verný svojmu pontifikátu, s empatiou stojí jednou nohou na jednej, druhou na druhej strane rozdeľujúcej priepasti. Snaží sa sprostredkovať porozumenie a vzájomné uznanie oprávnených požiadaviek jednej i druhej strany. Platí to i o jeho postoji k narastajúcemu rozdeleniu, medzi sekulárnou, post-kresťanskou civilizáciou a civilizáciou Islamu. Radikálni moslimovia ho považujú za nepriateľa, pre jeho dialóg s umiernenými predstaviteľmi Islamu. Fundamentalistickí kresťania v ňom vidia nepriateľa z rovnakých dôvodov.

Františka jeho oponenti kritizujú za údajný príklon k učeniu Martina Luthera. „Cítíme sa vo svojom svedomí znepokojení a musíme poukázať na bezprecedentnú sympatiu, ktorú Vaša Svätosť prejavuje k Martinovi Lutherovi a spriaznenosť, ktorú nachádzame medzi Lutherovými myšlienkami o zákone, ospravedlnení a manželstve a tým, čo Vaša Svätosť učí a schvaľuje v spise *Amoris laetitia*, i na mnohých iných miestach“. Pokiaľ to môžem posúdiť, i tu sa kritici mýlia. Pápež František, v skutočnosti viac ako Martin Luther, pripomína iného muža reformy – Erazma Rotterdamského. Luther bol bojovník, útočil na pápežský tábor. Erazmus bol staviteľ mostov naprieč tábormi. Pápež aj Luther chceli, aby sa Erazmus postavil na ich stranu bojiska, ale on sa nepridal ani k jednému. Držal sa svojej skeptickej ortodoxie. Dával prednosť otvorenému dialógu. Vo svojom diele *O slobodnej vôli* obe strany vystríhal pred nebezpečenstvami rodiacej sa schizmy a žiadal ich, aby sa zriekli neústupných tvrdení o veciach, o ktorých nemôžu nič isté vedieť (ani zo sveta prírody, ani z Písma).

„Jedna strana význam pápežskej autority prehľadáva zdôrazňuje,“ napísal Erazmus v eseji *O slobodnej vôli*, „kým druhá hovorí o pápežovi tak, že by som sa to tu hanbil zopakovať. Ak sa obe strany nevzdajú svojich prehnaných tvrdení, predvídam medzi nimi boj, aký vypukol medzi Achillom a Hektorom, ktorí boli obaja takí rozzúrení, že ich od seba mohla odtrhnúť iba smrť.“

Keď som videl v televízii novo zvoleného Bergogliu, vyjadril som sa azda až trochu detinsky: „Vyzera ako obyčajný človek prezlečený za pápeža.“ Stále si však cením to, čo bolo vidieť na prvý pohľad – jeho ľudskosť. Možno som mal povedať: *Ecce homo*. ■

PÁPEŽ FRANTIŠEK BOL NA SLOVENSKU

ŠTEFAN EVIN, predseda Rady Cirkvi bratskej

V súvislosti s návštevou pápeža Františka na Slovensku chcem pripojiť niekoľko poznámok k udalostiam, ktoré ste možno sledovali a k niektorým výrokom priamo či nepriamo spájaným s Cirkvou bratskou, ktoré ste mohli zachytiť v médiách. Dostal som niekoľko otázok, čo si o tom, čo sa dialo a čo zaznelo, myslím ako predstaviteľ Cirkvi bratskej.

Do programu pápežovej návštevy bolo zaradené aj ekumenické stretnutie so zástupcami cirkví a náboženských spoločností združených v Ekumenickej rade cirkví (ERC) ako členovia aj pozorovatelia. Iniciatíva k tomuto stretnutiu vyšla z katolíckej strany. Pozývajúcim bola Apoštolská nunciatúra na Slovensku (t. j. veľvyslanectvo štátu Vatikán). ERC stretnutie neplánovala ani neorganizovala a jednotlivé cirkvi prijali či neprijali toto pozvanie individuálne a nezávisle.

Pozvanie bolo na meno a prijal som ho s vedomím bratov z Rady CB jednak zo zdvorilosti a jednak preto, že v programe stretnutia nebola ani žiadna spoločná bohoslužba alebo nejaké ekumenické modlitebné podujatie, ktoré by mohlo vzbudzovať oprávnené rozpaky. Okrem mňa ako zástupcu CB sa z riadnych členov ERC stretnutia zúčastnili Evanjelická cirkev augsburského vyznania (generálny biskup Ivan Elko), Reformovaná kresťanská cirkev (biskup Róbert Géresi), Pravoslávna cirkev (prešovský arcibiskup Rastislav, metropolita Českých zemí a Slovenska), Bratská jednota baptistov (predseda Benjamin Uhrin – ten pápežovi odovzdal Slovenský ekumenický preklad Biblie), Evanjelická cirkev metodistická (superintendent Štefan Rendoš) a Cirkev československá husitská (biskup Jan Hradil).

Okrem riadnych členov boli prítomní aj štyria zástupcovia členov s pozorovateľským statusom: Katolícka cirkev latinského obradu (trnavský arcibiskup Ján Orosch), Apoštolská cirkev (biskup Ján Liba), Starokatolícka cirkev (biskup Vlastimil Šulgan) a Ústredný zväz židovských náboženských obcí v SR (predseda Richard Duda). Stretnutia sa nezúčastnila iba Cirkev adventistov siedmeho dňa (s pozorovateľským statusom). Z tohto zoznamu je zrejmé, že to nebolo stretnutie so všetkými registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami na Slovensku, ale len s tými, ktoré sú zapojené do činnosti ERC.

Zvláštnosťou ekumenického stretnutia na nunciatúre bolo, že okrem prijatia predstaviteľmi štátu na letisku po prilete to bolo prvé oficiálne stretnutie pápeža na pôde Slovenska, na ktorom mal aj prí-

hovor. Je zaujímavé a nezvyčajné, že toto stretnutie s predstaviteľmi iných cirkví (nekatolíckych) dal na prvé miesto svojej návštevy. Za ERC predniesol príhovor jej predseda Ivan Elko.

Pri osobnom pozdrave s pápežom na záver stretnutia sme dostali pamätnú plaketu, ktorá, žiaľ, odráža vzťah rímskokatolíckej teológie k mariánskej dogme: na plakete je obraz sedembolestnej zo Šaštínskej baziliky – kde je zobrazená Mária s korunou a hviezdami okolo hlavy ako „kráľovná nebies“ (tak sa o nej aj spieva v známej mariánskej piesni) a patrónka Slovenska. V rukách drží mŕtve telo Pána Ježiša. Je to v rozpore jednak s biblickým záznamom o pochovaní Ježiša, ale aj s jeho slovami, že svojho ducha porúča do rúk Otca (Lk 23, 46). Mučený, zomierajúci aj mŕtvý Ježiš bol stále v rukách Otca. Túto medailu dostali aj iní ľudia, s ktorými sa pápež osobne stretol. Vyzerá takto:

Aj pápež František je mariánsky ctiteľ, čo bolo zrejmé aj z jeho kázne v Šaštíne, aj pri poklone pred sochou Márie v bratislavskom Dóme pred stretnutím s katolíckym duchovenstvom.

Pre nás evanjelikálov je problematické aj bežné oslovenie pápeža „Svätý Otec“, keďže sám Pán Ježiš

zástupom aj učeníkom povedal: *Ani otcom nevoľajte nikoho na zemi, lebo jeden je váš Otec, ten v nebesiach.* (Mt 23, 9). Preto predseda ERC zvolil oslovenie „Vaša svätosť“. Ja by som možno použil aj oslovenie „Vaša excelencia“, ale určite nebudem používať oslovenie Svätý Otec, ktorého však boli plné aj inokedy konfesijne neutrálne alebo kritické médiá.

Pápež František nie je náš (myslím evanjelikálov) pápež – nie je našou teologickou ani našou cirkevnou autoritou. Pre nás evanjelikálov (alebo zúžene pre nás veriacich v Cirkvi bratskej) je vrcholným predstaviteľom veľkej kresťanskej denominácie ako rímsky biskup. Viac o postoji evanjelikálov k pápežovi Františkovi sa môžete dočítať na:

<https://spolocenstvoevanjelia.sk/co-si-myslite-o-papezovi-frantiskovi/>

Dobrá príručka o pápežstve s evanjelikálnym hodnotením je kniha **Pápežstvo** (Leonardo de Chirico). Pred časom som ju preložil práve preto, aby naše vedomosti a postoje neboli povrchné a živé predsudkami, ale aby sme poznali triezvo podané historické a teologické fakty:

<https://spolocenstvoevanjelia.sk/papezstvo/>

Preto vyjadrenia kazateľa Daniela Pastirčáka v televízii TA3 a vo videorozhovore pre denník SME, že pápež František je jeho prvým pápežom, je čisto osobným vyjadrením kazateľa Daniela a ani jeho iné vyjadrenia k téme pápežstva či ekumenizmu nepredstavujú oficiálne stanovisko Cirkvi bratskej. Daniel nie je hovorca Cirkvi bratskej a vyjadruje len svoje postoje a presvedčenia. Platí to aj o jeho vyjadrení, že podpísal petíciu na podporu pápeža Františka. Ja však ako nekatolík nevidím dôvod, aby sa u protestantov podpisovala petícia, ktorá rieši pravovernosť či nepravovernosť hlavy rímskokatolíckej cirkvi.

Zvláštne vyznelo tiež Danielovo vyjadrenie pre TA3, že „...Samotná prvotná cirkev vlastne predstavovala niekoľko teológií, ktoré existovali vo vzájomnom dialógu a to je ekuména...“

Ja sa na rozdiel od Daniela nedomnievam, že to, čo nám hovorí Nová zmluva o prvotnej cirkvi, bola ekuména alebo ekumenický dialóg. Dialóg má, či

môže viesť k tomu, že druhému rozumiem (a on mne), ale dialóg automaticky neznamená, že s druhým súhlasím, alebo že si osvojím jeho postoj či prax. Dialóg neznamená ani to, že nutne pôjdeme za rovnakým cieľom; neznamená ani to, že keď sa zhodneme na ciele, tak že k nemu pôjdeme rovnakou cestou. *Či azda pôjdu dvaja spolu bez toho, aby sa zhodli?* (Ámos 3, 3). Dialóg nerovná sa jednota. A spomenuté napomínanie apoštola Petra kolegom Pavlom nebol tzv. ekumenický dialóg, ale vážny zápas, jednoznačný korektív práve v prospech jednoty, ktorá môže byť založená len na pravdivej interpretácii evanjelia.

A ešte jedno vyjadrenie vzbudilo moju pozornosť, keď Daniel povedal: „Pre tú novú situáciu tie schizmy minulé, alebo tie veľké témy, kvôli ktorým sa tí naši praotcovia hádali, sú irelevantné.“

Podľa mňa tie veľké teologické témy nie sú irelevantné, tak ako ani vtedy neboli. Naši praotcovia sa nielen hádali, ale aj trpeli, niektorí kvôli nim mučenícki zomierali – a to len preto, že mali iné presvedčenie o obsahu a praxi viery. Na tom, v čo veríme a ako svoju vieru praktizujeme, totiž rovnako záleží aj dnes. Preto odporúčam knihu **Na Reformácii stále záleží** (Michael Reeves a Tim Chester):

Pápež je významnou postavou a súčasný pápež je aj príťažlivou osobnosťou. Jeho vyjadrenia mnohých ohurujú najmä preto, že v rímskokatolíckom prostredí je forma aj obsah jeho slov a postojov niečím mimoriadnym. Najmä keď ide o najvyššiu hierarchu jedinej celosvetovej monarchickej náboženskej štruktúry. Avšak pri pozornom počúvaní a porovnávaní jeho slov s našim evanjelikálnym prostredím zistíme, že veľa evanjelikálnych kazateľov – vo svete aj na Slovensku – ide oveľa hlbšie vo výklade aj aplikácii Pisma, intenzívne osobne prežívajú moc Evanjelia a vložili svoj život plne do nasledovania Ježiša Krista a prakticky to prejavujú. A spolu s nimi aj veľa duchovne živých a činorodých kresťanov. A aby sme v tom pokračovali a rástli, na to nepotrebuje povzbudenie od pápeža. Vďaka však Bohu za to, že tento pápež k zmene myslenia a konania povzbudzuje klérus a veriacich jeho cirkvi. ■

IZRAELSKÝ DENNÍK VI

Text: EVA BECHNÁ,
Foto: E. BECHNÁ a PETER BANÝ

V PEVNOSTI MASADA

Cestou na juh, do Eilatu, sme sa zastavili na ďalšom pozoruhodnom mieste. Pri Masade. Pevnosť vysoko v skalách, v púšti, v oblasti pri Mŕtvom mori, dal postaviť Makabejec Jonathan v rokoch 160 – 143 p. n. l. Neskôr mala slúžiť ako útočisko pre Herodesa Veľkého. Pevnosť síce nikdy nenavštívil, ale bola pripravená, keby sa tu musel skrýť. Nechýbali tu rôzne podzemné úkryty, sklady potravín pre prípad dlhodobšieho obliehania, vodné nádrže s kapacitou 40 miliónov litrov, kúpele i synagóga. Našli sa tu tiež niektoré zo zvitkov od Mŕtveho mora. V roku 72 n. l. obliehali Masadu rímski vojaci. V pevnosti sa skrývala židovská sekta zelótov, ktorí bojovali proti rímskej nadvláde. Keď Rimania pevnosť konečne dobyli, našli všetkých 960 povstalcov mŕtvych. Všetci spáchali samovraždu. Odkedy bol náčelníkom štábu ozbrojených síl Izraela generál Moshe Dayan (1953 – 58), zaviedol slávnostnú prísahu izraelských vojakov na Masade. Pred prísahou každý z nich absolvuje trojhodinový pochod v plnej

výstroji hore Hadím chodníkom. Časťou ich vojenskej prísahy sú i slová: „Masada už nikdy nepadne!“ Celá skala s hradbami a úžasnými výhľadmi do okolia pôsobí dramaticky, neuveriteľne. Ďalšie neopakovateľné miesto na svete. Krása stvorenia a ľudského umu v jednom. Keď vidíte tie dômyselné stavby na vrchu obrovskej skaly, kam sa väčšina návštevníkov odvezie radšej lanovkou, neviete pochopiť, ako to vtedy, pred dvoma tisícami rokov, bez použitia techniky, zvládli postaviť. Hore môžete ísť, samozrejme, aj pešo už zmieneným Hadím chodníkom. Musíte byť však poriadne trénovaní a vyraziť hneď skoro ráno, inak vám horúce púšte slnko vypáli na chrbte ciach. Z hlavnej cesty sa najskôr dostanete k spodnej stanici lanovky. Biela moderná budova v sebe skrýva tiež rôzne reštaurácie a obchody so suvenírmi. Vybavená fotoaparátom som prešla takmer všetky zákutia pevnosti a unášala sa pohľadmi na Mŕtve more. Ak niekedy navštívite Izrael, toto miesto určite nesmiete obísť.

Ďalšie more, tentoraz Červené

Ešte toho dňa poobede sme dorazili do Eilatu k Červenému moru. Hostel Arava na okraji mesta ponúkal skromné, ale príjemné a domáce ubytovanie s milým personálom. Recenzie na internete neklamali. Hostel obkolesovala vlastná záhrada s množstvom stromov, kde ste našli osvieženie pred horúcim slnkom. Na záhrade sme sa stravovali a oddychovali. Vôbec sme netušili, že len pár metrov od nás je moderné mesto a rušná doprava. Po príchode do Eilatu sme sa hneď chceli vybrať na pláž. Pani Ruth, ktorá sedela na recepcii, nám poradila, kde je najlepšie sa okúpať. Hovorila bezchybnou angličtinou a hlásila sa k židovstvu. Nesmierne ma oslovili jej slová: „My Izraeliti sme takí: jeden deň tancujeme a spievame, druhý plačeme.“ V krajine, ktorá vo svojej histórii zažila toľko vojen a útokov, prežívajú všetko naplno.

Keď sa radujú, tak naplno, keď smútiť, tiež naplno. A žijú prítomnosťou. Nečakajú až bude lepšie. Teraz sa treba tešiť a byť vďačný. Ktovie, čo príde zajtra? Plakať a smútiť budeme, až keď na to bude skutočný dôvod. Presne ako píše múdry Kazateľ. Všetko má svoj čas a svoju chvíľu. Pláže Červeného mora boli kamenisté, ale voda úžasne čistá a teplá. Teplota vzduchu počas dňa dosahovala 36 stupňov Celzia. Na verejnej pláži boli vybudované celtové prístrešky, od mora vanul osviežujúci vánok, preto nám počas dňa slniečko nevadilo. Večer som sa však zdesila, ako sa mi spálili priehlavky nôh. Mala som ich celý deň vystrčené mimo prístrešku. Cítila som nesmierne únavu a ľahkú zimnicu. Treba byť opatrnejší. V Eilate sme zostali od štvrtku do pondelka. Najdlhší pobyt v Izraeli. Chceli sme si užiť kúpania a mora. Okuliare a šnorchel sme si požičali v hosteli. Len pár metrov od brehu sme mohli vidieť na dne koralu a plávajúce rybky najúžasnejších pestrých farieb. Keď sme pozorovali vodnú hladinu v diaľke, bola skutočne trochu červená. Možno práve pre koralu. Na našej pláži sa ľudia učili potápať s profesionálnou výbavou. Ľudia v neopréne vyzbrojení vzduchovými bombami a okuliarmi sa ponárali spolu s inštruktorom. Po niekoľkých hodinách sa zasa vracali.

V hosteli sme dostali k ubytovaniu aj raňajky. Čerstvé datle a figy, humus a avokádové nátierky, všetko skvelé a voňavé. Pri raňajkách sme stretli skupinu amerických mládežníkov, ktorí prišli spoznať Svätú zem. Nebolo nezvyčajné, ak si ľudia pri stole čítali Bibliu alebo sa modlili.

V meste sme chodievali na mrazený jogurt. Vybrali sme si čerstvé ovocie, ktoré nám do jogurtu rozmixovali. Poriadna porcia stačila namiesto večere. A keď prišla nedeľa, skúšali sme nájsť znova kostol. Brat ráno vystrelil do ulíc a vrátil sa s tým, že čosi našiel. Nevedel celkom, čo to bolo za cirkev. Máme však prísť večer do jedného miestneho hotela, kde sa stretávajú. Bohoslužby budú po arabsky,

ale zabezpečia nám preklad. Išlo o spoločenstvo bratov katolíkov. Z kázne ani liturgie farára čiernej pleti sme nerozumeli skoro nič. Ale po skončení sme sa aspoň porozprávali. Malú komunitu tvoria hlavne utečenci. Kúsok odtiaľ sú egyptské hranice. Farára sem vyslali z Jeruzalema, aby sa o nich postaral. Nemajú vlastné priestory, preto sa stretávajú v hoteli. Katolícke spoločenstvo len tak v salóniku hotela, pár veriacich a jednoduchý oltár, pre nás niečo nezvyčajné.

Návrat domov

V pondelok ráno sme sa zbalili a hneď zrána sa presúvali do Tel Avivu. Aj keď sme sa tešili domov, predsa ma prepadla istá nostalgia, keď som z auta pozorovala izraelskú krajinu. V Tel Avive sa chcel brat ešte zastaviť u kolegu v izraelskej pobočke svojej firmy, a tak sme sa vzniesli do jedného z komerčných mrakodrapov v centre a pozerali sa na krásne moderné mesto z vtácej perspektívy. Chceli sme ešte navštíviť Alexa, ruského mesiánskeho Žida, s ktorým sme sa stretli v Jeruzaleme. Pracuje v kresťanskej kaviarni Haogen na ulici Frishmen Street. Alex nás pohostil dobrou kávou a krátko sme sa porozprávali, čo všetko sme prežili, odkedy sme sa nevideli. A potom už rýchlo na letisko. Čas pokročil a my sme ešte mali vrátiť auto, predtým natankovať plnú nádrž a v Tel Avive akurát začínala špička. Autá jazdili ako bláznivé, nikto nedodržiaval dopravné predpisy, len skutočne skúsený vodič vedel zabrániť poriadnej zrážke.

GPS-ka nás zradila a akurát vo vypätej chvíli nás viedla na zlú adresu. To už tak býva. Nervozita sa dala krájať. Nakoniec sme predsa dorazili na letisko a všetko stihli. Dokonca sme mali čas pozrieť sa do duty-free obchodov a nakúpiť posledné suveníry. V pondelok v noci sme pristáli v studenej a daždivej Prahe, ale teplo a slnko Izraela ma hreje doteraz. Vďaka Bohu za celú cestu! ■

Potápači v Červenom mori

Milí bratia a sestry!

Dovoľte mi, aby som napísal niekoľko postrehov, ktoré sme spolu zažili od roku 2002, kedy sa konalo prvé celoslovenské stretnutie seniorov.

Vtedy ešte nikto z nás netušil, že je to začiatok niečoho veľmi pekného a užitočného nielen pre naše telo, ale aj pre dušu, kde sme sa spolu zdieľali, spievali a modlili sa jedni za druhých.

Na prvom pobyte sa vás zúčastnilo 32. V priebehu rokov vás pribúdalo. Za posledných desať rokov sa pohyboval priemer účastníkov okolo sto, ale vždy to bola plná kapacita hotela. Týchto našich stretnutí sa zúčastnili aj predsedovia cirkví a kazatelia z Čiech a Slovenska. Posledných sedem ročníkov sa k nám pridali ľudia z Kresťanských zborov a ďalších cirkevných spoločenstiev. Počas šesťnástich ročníkov nás predišlo do večnosti vyše 50 našich bratov a sestier. S láskou si spomínam na všetkých, ktorí nám boli oporou a ktorí nám ďalšie roky veľmi chýbali.

Mojou túžbou bolo zorganizovať 20 pobytov, a potom túto službu odovzdať niekomu mladšiemu. Žiaľ, prišla situácia, ktorú nikto z nás nečakal a všetko sa zmenilo. Posledný pripravovaný, neuskutočnený pobyt v roku 2020 sme museli v júni zrušiť a nový náhradný septembrový termín jeden deň pred nástupom tak isto.

V novembri 2020 som mal veľké bolesti, nevedel som ani sedieť, ani chodiť, tak som skončil v nemocnici. Po týždni na neurológii, kde ani po najsilnejších liekoch a infúziách mi nevedeli pomôcť, ma preložili na rehabilitačné oddelenie, kde behom týždňa bolesti ustúpili, ale všetci na tom oddelení sme ochoreli na Covid-19. Zanechalo to na mne následky a ja už nemám síl a energiu na zorganizovanie ďalšieho pobytu. Pokiaľ by mi Pán Boh dovolil, veľmi rád by som sa zúčastnil – ako účastník.

Nezabudnuteľných zážitkov z našich stretnutí je nespočetne, ale jeden z nich je, keď napríklad sme vystúpili v Michalovciach z vlaku a hrala nám dychovka bratov a sestier z Tešínska, alebo keď 86 seniorov vyšlo na Chopok, mnohí prvýkrát v živote. Bolo veľmi emotívne sledovať, s akým oduševnením sme hrali športové hry, napríklad bowling, stolný tenis... Dali sme do toho všetko. Peknou spomienkou je tiež plavba loďou na Zemplínskej Širave. Za tie roky sme navštívili veľa krásnych miest na Slovensku, ale aj v zahraničí. Prijali sme pozvania aj od duchovných spoločenstiev a prežili sme spolu krásne, nezabudnuteľné chvíle s naším Pánom aj navzájom.

Veľmi si vážim návštevy, ktoré prijali naše pozvanie a prišli nás obohatiť svojou prítomnosťou. Počas pobytov sme niesli radosti jedni s druhými, ale niesli sme aj žiaľ, keď Pán Boh odvolal niekoho blízkeho. Plnili sme slovo Božie: *radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi*.

Po mnohých týchto rokoch si uvedomujem to slovo, že čím som menší ja, tým je Pán Boh väčší. Vďaka tomu sme mohli spolu prežívať Božie požehnanie.

Chcel by som sa vám všetkým poďakovať za vašu trpezlivosť a lásku, s akou ste ku mne pristupovali a verím, že aj tieto stretnutia nám pomohli dozrievať pre večnosť. Veľká vďaka patrí aj hotelom a hotelierom, ktorí sa o nás nadštandardne starali a vo všetkom nám vychádzali v ústrety. Chcem sa poďakovať nielen tým, ktorí sa organizačne alebo inou formou podieľali na službe, ale aj všetkým ostatným.

Moja vďaka patrí každému bratovi a sestre.
S láskou a úctou vás všetkých objímam.
Bolo mi ctou prežiť s vami krásne chvíle. ■

Váš Dušan Kintler

ZA VEĽKOU MLÁKOU II.

Príbeh ôsmy

Ako som sa mal Ja – Ody v USA, kde je všetko o peniazoch. Ako mladý človek z Európy som sa učil a priučil tomuto životu. Len tú moju túžbu počas pobytu, keď mi všetko zovšednelo, vystriedal iný pocit – clivota za domovom. Tieto emócie boli veľmi silné, riešil som ich alkoholom a ako pripitý chlap som hľadal uspokojenie v domoch, kde si lásku kúpите...!! Ináč som to nevedel. Bary a reštaurácie a iné lákadlá, ak máte prachy, nie je problém nájsť, čo hľadáte. Myslel som si, že ak budem mať peniaze, budem mať všetko.

Nie je to pravda.

V tých začiatkoch som pracoval všade možné, no to, čo ma bavilo (trocha opišem) bola tvrdá fyzická práca v sklade na stavebný materiál vo firme Lumber Company. Tam som robil skladníka a rozvážal materiál po celom New Yorku. Nevylúčil som ani Manhattan. Učil som sa rýchlo, nič mi ani nezostávalo, mobily neboli, iba pevné linky. Musel som sa rozhodovať a riešiť veci za pochodu. Mapy, čo som si kupoval, som načítaval v aute, za plnej premávky s plným 10 tonovým nakladačom som sa pretekal s americkým vetrom. Nemal som s týmto žiadny problém.(nikdy som takéto auto nemal a nevlastnil). Mal som mladícku odvážnosť, nebál som sa

rôznych výziev. Bol som skrátka Dobrodruh. Nemal som z ničoho strach. Zažitkov rôzneho druhu bolo požehnanie. Len požehnanie chýbalo... Zarábali som v tom čase, tak v začiatkoch 90-tych rokov minulého storočia, do 400 dolárov týždenne i s tringeltmi. Na Slovensku to bolo 10 000 Kčs. Za 5 alebo 6 dní práce. Bol to dobrý peniaz. Lenže – ak máte hojne a neviete gazdovať, odložiť si na budúce časy, tak míňate všade možné. To je škoda vášho úsilia. No učil som sa.

Pamätám sa aj na iné príbehy, no na to by bolo treba knižku. Po dvoch rokoch tvrdej práce som pozval svojich bratov do USA. Podarilo sa prísť jednému z nich. Kúpil som auto Chrysler-ARIES. Malo veľký batožinový priestor a zadné sedadlá sa dali sklopiť, takže bolo miesto na spanie pre dvoch. (Písal som o tom minule.) Mal som túžbu a sen dostať sa na Aljašku. Beringova úžina je fúga medzi Ruskom a USA. Chcel som vidieť Yukon, kanadské Lesy, Klondajk, ktorý som poznal z príbehu Bieleho Tesáka od Jacka Londona. Moja túžba a sen sa naplňovali. V tom čase mi slovíčko Boh prekážalo.

Bolo tam slovo Ja.

Nabudúce zamierime do Ruska. ■

Ody

TRI OTÁZKY AUTORKE

položil B. PIATKO

Ani si sa nepochválila, že Ti v týchto dňoch vyšla knižka. Tak – ak to nie je tajomstvo, prezrad' o nej niečo...

Určite to nie je tajomstvo. Je to skôr taká knižočka. Zhrnula som do nej svoju prácu pre detskú besiedku, pre deti, s ktorými pracujem už viac ako dvadsať rokov v žilinskom zbore Cirkvi bratskej. Obsahuje šesťnásť krátkych hier a veršovaných pásiem na vianočné nácviky. Keď sme si v zbore nevedeli nájsť iné materiály, tak som ich začala písať sama. Je v nej teda kus mojej osobnej histórie a histórie nášho zboru. Ku každej hre je na začiatku uvedený zoznam postáv, ktoré v hre vystupujú a tiež sú scenáre doplnené poznámkami k realizácii. Teda pridávam rôzne režijné a iné triky, ktoré nám pomohli k peknému výsledku. Každé spoločenstvo si môže samozrejme prispôbiť hry podľa svojich možností a vymyslieť vlastné finty, ako to čo najlepšie zvládnuť. Knižka je vo formáte A5 a je zviazaná špirálou, aby si učiteľky besiedky mohli pri nácviku otočiť pohodlne text na tú stranu, ktorú práve precvičujú.

K spolupráci som oslovila akademického maliara Stana Lajdu, ktorý knihu ilustroval. Chcela som, aby ľudia dostali do rúk niečo, čo je nielen praktické, ale aj esteticky pekné. Tak dúfam, že sa vám bude naozaj knižka páčiť.

Čo ťa inšpirovalo k tomu, aby si tieto svoje skúsenosti zhrnula a vydala knižne?

Keďže som vedela, že mnohé zbory zápasia s nedostatkom materiálov a na Vianoce hľadajú texty na nácvik, chcela som sa o svoje materiály podeliť s druhými. Otázkou bolo, akou formou? Či scenáre a veršiky iba „zavesiť“ na nejaký webový portál venovaný práci s deťmi, alebo či sa pustiť do knihy. Konzultovala som to s viacerými priateľmi a nakoniec som sa rozhodla pre knihu. Bola to síce ťažšia cesta, ale zavážili argumenty, že je lepšie, ak pracovníci s deťmi budú mať všetko pokope. Knižočku si položia do knižnice a kedykoľvek po nej môžu siahnuť a otvoriť.

Ako a kde sa možno ku knižke dostať?

V priebehu prípravy knihy ma oslovilo vydavateľstvo Tranoscius, že by ju radi vydali, takže ju nájdete na ich webových stránkach v e-shope, t. j. www.tranoscius.sk alebo si ju môžete objednať na adrese: odbyt@tranoscius.sk. ■

Rubriku Misia redakčne pripravuje
JURAJ INSTITORIS v spolupráci s VLADIMÍROU VRAJOVOU.

*Títo zotrúvali v apoštolskom učení a v spoločensťe, v lámaní chleba a na modlitbách. ...
A Pán pridával na každý deň takých, ktorí boli zachránení. (Sk2, 42 a 47)*

MICHAL FRAŇO Foto: MICHAL BELAN, MICHAL FRAŇO

LETO V DETSKEJ MISII

Po ťažkom období korony, ktoré bolo v zime a na začiatku jari, prišli mesiace, ktoré dávali viac nádeje. S ubúdajúcim počtom prípadov a s pribúdajúcim počtom zaočkovaných sa postupne uvoľňovali opatrenia a opäť sa zdalo, že letné tábory budú možné. Veľa sme sa v Detskej misii za letné tábory modlili a sme vďační nášmu Pánovi, že nám ich i toto leto umožnil robiť.

Z Božej milosti sme smeli v lete mať 10 pobytových a 4 denné tábory. Okrem toho sme smeli robiť i prázdninové kluby na voľnom priestranstve a rozdávať evanjelizačné traktáty. Z roka na rok nám stúpajú počty táborov, ktoré smieme z Božej milosti organizovať, a sme veľmi radi, že ani v období korony sa to nezastavilo. Je to pre nás nová výzva, pretože na každý turnus tábora je potrebný tím vedúcich. Sme veľmi radi, že jeden z našich letných táborov mohli viesť i naši noví pracovníci – Andy a Martinka Alboiuovci. Tejto úlohy sa zhostili veľmi dobre a už teraz premýšľajú, že by budúce leto pridali i ďalší letný tábor niekde na strednom Slovensku.

Táborová služba Detskej misie začínala v roku 1993 detskými tábormi. Postupom času sme však začali robiť aj dorastové tá-

bory, aby sme udržiavali kontakt s „deťmi“, ktoré už odrastali z našich detských táborov. Mnohé z nich ešte nemali svoj zbor a tábor bol pre ne a pre ich duchovný život kľúčový. Dávid Spodniak, ktorý viedol toto leto dva dorastové tábory – tábor staršieho dorastu i tábor mladšieho dorastu v Častej, kládol i tento rok veľký dôraz vo vyučovaní dorastencov na to, aby každý dorastenec mal svoj miestny zbor, v ktorom bude ako kresťan môcť duchovne rásť, byť členom Božej rodiny a mať možnosť zapájať sa do služby v tomto zbore. Práve pri táboroch dorastu sa snažíme naplňovať tretí cieľ Detskej misie, ktorým je zapojenie mladých ľudí do miestnych zborov. (Prvým cieľom je evanjelizácia, druhým je pomoc v duchovnom raste.)

V centre Bratislavy, pri Račianskom Mýte, nedávno vznikol na

mieste bývalého pivovaru Stein veľký bytový komplex. Pán Boh položil na srdce manželom Jožkovi a Ľubke Kováčovcom, aby pre deti z tohto nového bytového komplexu urobili denný tábor. 22 detí smelo byť týždeň pod vplyvom Božieho slova a v štvrtok popoludní mohli i rodičia prísť na program detí a počuť o Božom pláne spasenia.

Táborové zázraky

Letné tábory sú výnimočným obdobím aj pre našu rodinu. Keď sme sa s manželkou vrátili z nášho štvrtého letného tábora, ešte sme dlho spracovávali dojmy, pretože sme smeli zažívať to, čo je napísané vo veršoch zo Skutkov apoštolských. Evanjelista Lukáš píše, že učenie apoštolov bolo v prvom rade o ukrižovanom a zmŕtvychvstalom Pánovi Ježišovi. A toto učenie

apoštolov, v ktorom zaznieva i naliehavé pozvanie ku Spasiteľovi pre nás všetkých v tíme vedúcich bolo veľmi dôležité. Priali sme si, aby mnohé z detí smeli prísť k Pánovi Ježišovi ako ku osobnému Záchrancovi. Niekoľko mesiacov pred táborom sme začali s pravidelnými modlitbami za deti. Milí bratia, milé sestry, chcem sa vám veľmi poďakovať za to, že ste sa aj vy modlili za prácu Detskej misie. Pán Boh modlitby nádherne vypočul a my sme smeli byť svedkami toho, ako predivne konal. 13 detí prišlo k Pánovi Ježišovi a tri ďalšie zostali na rozhovory, aby sa s vedúcimi modlili za problémy, s ktorými sa stretávajú vo svojom kresťanskom živote. Dovoľte mi, aby som vám priblížil niekoľko príbehov.

Petra (11 r.)

Tábor začínal v nedeľu, 1. augusta. Od stredy sme chceli začať dávať evanjelizačné výzvy s pozvaním ku Kristovi, lebo vtedy sme už mali mať s deťmi prejdené celé evanjelium. 11-ročná Petra mi však hneď v pondelok, počas môjho vyučovania biblického verša, položila otázku, ako som ja prišiel k Pánovi Ježišovi. Smel som jej a aj ostatným deťom v skupine porozprávať svoje svedectvo. Sám som si smel spomenúť na to, ako náš zbor v spolupráci s Cirkvou bratskou v Žiline organizoval víkendový tábor cez jarné prázdniny v roku 1990. Kazateľ Stanislav Stébel mal na ňom evanjelizačné výklady a zaznievali tam i svedectvá bratov a sestier z oboch mládeží. Vtedy som si uvedomil, že evanjelium poznám len hlavou, ale neprijal som ho srdcom. Na tomto tábore som sa smel s mojím spolubývajúcim modliť, aby Pán Ježiš prišiel i do môjho srdca. Odvtedy som veľkým „fanúšikom“ táborov. Keď som deťom v Častej rozprával svoje svedectvo o tom, ako ma Pán vtedy na tábore našiel a zachránil, Petra veľmi pozorne počúvala a premýšľala o tom. V ten večer Petra prišla k Pánovi Ježišovi. Keď jej sesternica Michaela videla, čo sa s Petrou stalo, prijala aj ona Pána Ježiša ako svojho Spasiteľa. Bolo to pre nás prekvapujúce, že ešte sme ani nestihli dať pozvanie k Pánovi Ježišovi a už dve deti vo viere prišli k Nemu a prijali Ho za svojho Spasiteľa.

Natália(11r.)

Prišla do tábora s veľkou vnútornou neslobodou. Človek to mohol vidieť na jej pohľade. Keď sa čítalo čokoľvek z Biblie, Natália si prstami zapchávala uši a človek videl, že je z toho nervózna. Na celodennom výlete som mal možnosť sa s ňou viacej rozprávať. Hovorila mi, že ona o Bohu počúvať nechce a ani nechce v Neho uveriť. Povedala mi, že jej rodičia mali od svojich priateľov dobré referencie na tento tábor, a preto ju i jej brata prihlásili. Natália mi povedala, že keby bola vedela, že ide o takýto tábor, nebola by naň ani prišla. Rozprával som jej o tom, čo Pán Ježiš pre nás urobil a ako veľmi nás má rád, ako Mu na ľuďoch i na nej záleží. Ale povedala mi, že i napriek tomu ona v Neho veriť ne-

chce. My, vedúci, sme sa začali ešte intenzívnejšie modliť za Natálku. Nasledujúci deň na naše veľké počudovanie zostala na rozhovor a prijala Pána Ježiša. Zmenu bolo hneď možné vidieť i na jej výraze tváre. Plná radosti si potom čítala gideonskú Bibliu, ktorú jej darovala jej vedúca. Keď do izby prišla jej spolubývajúca, zhodou okolností tiež Petra, ale 10-ročná, Natália sa jej opýtala: „Petra, a ty si spasená?“ Keď jej Petra povedala, že nie, Natália sa jej opýtala: „Tak na čo teda čakáš?!“ Petru to tak zasiahlo, že hneď aj ona vyhľadala rozhovor a prosila o odpustenie hriechov. Aj my sami vedúci sme boli prekvapení z toho, ako sa Pán svojou mocou dotýkal detských srdc a menil ich. A pritom sme nič nerobili inak, ako to vždy zvykneme robiť na táboroch, možno sme sa len o čosi viac za tento tábor modlili. Vďaka Bohu za Jeho zachraňujúcu moc a za Jeho veľkú milosť!

Ondrej (7 r.)

Je veľkým vojenským historikom a expertom. Od svojho starého otca, ktorý bol vojakom z povolania, má mnohé časti výstroje a vyzná sa aj vo výzbroji našej armády lepšie ako väčšina mužov, ktorí boli na vojenčine. V jeden večer Ondrej prišiel v slzách na rozhovor a vyjadril túžbu mať odpustené hriechy a patriť Pánovi Ježišovi. Medzi iným som mu vysvetlil aj to, že keď prijme Pána Ježiša do srdca, možno ho odmietnu, nepochopia alebo vysmiejú jeho priatelia. Povedal som mu aj o tom, že niekedy nám Pán Ježiš môže chcieť siahnúť aj na naše hobby, ak je to hobby pre nás neúžitocné, alebo by nás mohlo vzdďalovať od Pána Ježiša. Ondřík v modlitbe i napriek tomuto varovaniu prosil o odpustenie, ale odchádzal veľmi zamyslený. Druhý deň ráno prišiel s vážnou tvárou za mnou a pýtal sa, či sa naozaj musí svojho hobby vzdáť. Hovoril som mu, že nemusí, ale ak by to Pán Ježiš od neho chcel, mal by byť pripravený dať Pánovi Ježišovi prvé miesto v živote. Hovoril som však Ondrejovi aj o viacerých profesionálnych vojakoch, ktorých poznám, ktorí majú úprimnú vieru v srdci a slúžia Pánovi Bohu tak, že pomáhajú rôznym misijným organizáciám.

Taktiež aj tohtoročný misijný príbeh bol o astronautovi, Jamesovi Irwinovi, ktorý najprv slúžil v americkom námorníctve, a potom v letectve armády USA, kým sa stal astronautom. Neskôr však cestoval po celom svete a rozprával ľuďom evanjelium a mnohých priviedol svojím svedectvom k Pánovi Ježišovi. Povedal som Ondrejovi, že aj ako vojenský historik by mohol niesť svedectvo o Pánovi Ježišovi a rozprávať skupinám, ktoré bude sprevádzať, o veriacich vojakoch, o ich hrdinstve a obetavosti. Hovoril som Ondrejovi o tom, že najdôležitejšie je, dať Pánovi Ježišovi právo rozhodovať o každej oblasti nášho života. Nasledujúce ráno prišiel Ondřík ku mne o čosi veselší a hovoril: „Modlil som sa za to moje hobby a už to akosi popúšťa.“ A potom sa ma Ondrej ďalej pýtal na to, ako má žiť, aby sa

to Pánu Ježišovi páčilo a robil Mu radosť. Hovorili sme o modlitbách, o čítaní Božieho slova, o chodeaní do spoločenstva a o priznávaní sa k Pánu Ježišovi medzi svojimi kamarátmi. Ondrejovi som dal knihu *Každý deň s Bohom 1* a poprosil ho, aby si podľa nej každý čítal Bibliu. Bol som Pánovi taký vďačný za Ondreja a za Božie pôsobenie v jeho živote.

Neuveriteľný príbeh o tom, ako Pán konal na tomto tábore, sa skončil až tesne pred odchodom z tábora. Ešte v sobotu po obede, pár minút predtým, ako sme mali odchádzať, prišla 8-ročná Julka za vedúcou na rozhovor a poprosila Pána Ježiša, aby sa stal jej Záchrancom. Všetci sme boli nášmu Spasiteľovi a Pánovi veľmi vďační za to, ako mocne a milostivo konal. Prosím, modlite sa za deti, ktoré prišli k Pánu Ježišovi, aby ich Pán viedol a zachoval vo viere a aby mohli rásť vo svojom kresťanskom a svedeckom živote. Pánovi patrí za všetko chvála a vďaka! To nebolo ľudské dielo. Boh sám konal a my sme smeli naozaj byť len svedkami toho.

Rodinný a denný tábor

Tento rok sme v Detskej misii po prvýkrát zorganizovali aj rodinný tábor. Viem, že zborové rodinné tábory sa robia už „od nepamäti“. Lenže tie rodiny sa poznajú, poznajú organizátorov tábora. Ale toto bol tábor určený pre deti z Klubov Dobrej zvesti, pre deti, ktoré boli po minulé roky na našich táboroch, pre deti, ktoré na programoch na školách dostali pozvanie na detský tábor. Tento rok sa spolu s deťmi mohli na tento rodinný turnus tábora prihlásiť aj ich rodičia. Dopredu sa nepoznali, my ako organizátori sme nepoznali ich a prišli sme si a modlili sa za to, aby to dobre vyšlo. A vďaka Bohu vyšlo! Bol to pre nás všetkých pozitívny zážitok. Na tábor prišlo 14 rodín. Od celkom neveriacich, cez tradične veriace až po úprimne veriace. Na tábore sme zdôrazňovali potrebu osobného vzťahu s Pánom Ježišom. Sme radi, že pri rozdelení do športových skupín mohli byť veriace rodiny viac v kontakte s ostatnými a svedčiť im životom i slovami o vzťahu s Pánom Ježišom. Všetky rodiny sa na konci zhodli, že budúci rok by opäť chceli prísť na takýto tábor. Prosím, modlite sa za to, aby počuté evanjelium mohlo priniesť zmenu v ich životoch.

Keď sme sa pred 10 rokmi s manželkou presťahovali z Košíc do Bratislavy, dlho sme v Bratislave nemohli nájsť byt. Hľadali sme v rôznych mestských častiach, ale nič nevychádzalo. Jediná mestská časť, kde sme nechceli ísť bývať, bola Devínska Nová Ves, lebo nám pripadala už dosť vzdialená od mesta a od úradu Detskej misie. Pán Boh nás však viedol práve sem a začal nám tu otvárať dvere pre zvestovanie evanjelia. Smieme tu mať Klub Dobrej zvesti na základnej škole, na ktorú chodia naše dievčatá. S viacerými rodinami tu máme dobré vzťahy a smeli sme im vydávať svedectvo. Tento rok sme už po tretíkrát mohli mať v Devínskej Novej Vsi denný tábor. Na záverečný program tohto tábora prišlo 29

rodičov. Smeli sme im ukázať fotky z tábora, deti zaspievali piesne z tábora, povedali im dva biblické verše naspamäť, ktoré sa na tábore naučili a ja som sa to všetko snažil poprepájať evanjelizačným posolstvom. Zdôrazňoval som, že podstata kresťanstva nie je v dodržiavaní súboru pravidiel, ako si to väčšina ľudí myslí, ale v osobnom vzťahu s Bohom, ktorý môžeme z Božej milosti mať. Medzi rodičmi bol aj pastor apoštolskej cirkvi, ktorý mi po programe povedal: „Michal, málokedy máme v našich zboroch možnosť kázať evanjelium takémuto publiku. Modlíme sa za vás a za vašu službu.“ Som Pánovi vďačný, že nám dal i túto možnosť. Smeli sme zvestovať evanjelium nielen deťom, ale aj ich rodičom. Na konci deti dostali nový traktát – Evanjelium podľa Jána a vyzvali sme rodičov, aby z neho svojim deťom čítali. Prosím, modlite sa, aby mnohé z týchto detí a rodičov prišli k osobnej viere v Pána Ježiša.

Povzbudenie na záver

Dovoľte mi, prosím, ešte dve krátke skúsenosti z tohto leta pridať na záver:

Medzi táborami som smel popri administratívnej práci dva dni ísť rozdávať letáky. Boli so mnou aj moje dcéry, desaťročná Lenka a dvaapolročná Danielka. Danielka vo funkcii lámača bariér a Lenka ako skvelý povzbudzovateľ. „Ocko, tamtej rodine s tým malým dieťaťom si ešte nedal.“, povedala mi častejšie, keď som váhal, či mám ísť alebo nie. Som za svoju rodinu Pánovi veľmi vďačný. Veľakrát mi dodajú odvahu i tam, kde ja som slabý.

Naši noví spolupracovníci Andy s Martinkou robili v Ružomberku prázdninový evanjelizačný klub na jednom sídlisku. Na programy tam prichádzalo i veľa rodičov a starých rodičov. A tak sa Maťka s Andym rozhodli, že v posledný deň urobia spoločné varenie gulášu. Bol to vzácny čas pre našich pracovníkov i pre rodičov. Dobré spoločenstvo pri dobrom jedle. Mali možnosť sa s rodičmi rozprávať, tí im kládli rôzne otázky, na ktoré bola v neformálnej atmosfére dobrá príležitosť odpovedať a nebolo sa treba pritom ponáhľať. Jednoducho jeden pekný deň, ktorý určite zanechá v srdci detí, ale hlavne ich rodičov nezmazateľné stopy.

Milí bratia, milé sestry, leto bolo pre nás naozaj vzácnym časom, keď sa otvorili dvere pre mnohé služby. Dvere sa otvorili ešte viac, než sme z dôvodu pandemickej situácie na jar čakali. Leto bolo vzácnym časom žatvy.

Pán Ježiš im povedal: „*Žatvy je síce mnoho, ale pracovníkov málo. Preto proste Pána žatvy, aby vyslal robotníkov na svoju žatvu.*“

Milí bratia, milé sestry, chcel by som sa vám na záver poďakovať, že viacerí ste boli v tejto žatve počas leta s nami – či už cez vaše modlitby, podporu alebo spoluprácu. Veľmi si to vážime! A zároveň vás chcem pozvať do spolupráce na tej budúcoročnej žatve. ■

zápisky z farmy

PRÍKAZY, KTORÉ MAJÚ ZMYSEL, PRINÁŠAJÚ RADOSŤ A ŽIVOTU ŽIVOT

TOMÁŠ KOMRSKA

V prvej knihe Mojžišovej, v prvej kapitole čítame, čo a komu žehnajúci Boh povedal.

Zvieratám povedal: *Plod'te sa a množte sa...*!

Človeku povedal: *Plod'te sa a množte sa, naplňte zem a podmaňte si ju!* (Gn 1)

Pán Ježiš svojich poslucháčov utešoval: *Nehovorte teda ustarostene: Čo budeme jesť? Čo budeme piť? Čo si oblečieme? Veď toto všetko zháňajú pohania; a váš nebeský Otec predsa vie, že to všetko potrebujete. Hľadajte však najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko sa vám pridá.* (Mt 6, 31–33)

A napokon Pán Ježiš poslucháčom a nám čitateľom vysvetlil: *Ja som pravý vinič a môj Otec je vinohradník. Ja som vinič a vy ratolesti. Kto zostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia, pretože bezo mňa nemôžete nič urobiť.* (Jn 15)

Zvieratá na farme akoby mali dva z uvedených biblických textov hlboko vryté vo svojom bytí. Zakúpené dve dvestokilové prasnice dostali do svojho výbehu návštevu, susedovie kanca. O tri mesiace, tri týždne a tri dni sa narodilo prvej z „dám“ 11 prasiatok. Lenže tri prílahla, pretože nemala celkom pod kontrolou ani svoje rozmery, ani svoju váhu. A jedno sa narodilo nedonosené a tak neprežilo.

Hádam nikde inde nie je takou prirodzenou súčasťou života smrť ako na farme. Tak blízko človeku.

O týždeň druhá „dáma“ porodila tiež 11 kúskov a všetky prežili. Gazda pravidelne ráno a večer kfmí

a napája všetky zvery a keď mešká, hulákajúci hľadoši sa mu pripomenú. Napokon, inú starosť nemajú.

Jedno ráno popri práci počujem, ako býk nezvyčajne agresívne vyhukuje. Idem sa pozrieť, že čo sa deje, veď vody aj lucerny má dosť, tak čo? Býk vidí gazdu, ako chodí po dvore a nespustí ho z očí a len hučí a hučí.

„Čo je s tým býkom?“

„Ále, dal som mu ochutnať z nových zemiakov a teraz by len to žral.“

„Hmm, fajnovosť je fajnovosť.“

Aj mne sa zapáči a veľmi rýchlo si zvyknem na „dobrotu“ života, ktoré však nie sú samozrejmosťou. Lebo aj tá najlepšia добрota vo veľkých dávkach časom zovsednie. Preto potrebujem aj obdobie strádaní, aby som znovu objavil dobrotu dobroty a jej nové odtiene.

Každý rozvážny gazda má zvieratá za nejakým účelom, a preto sa o ne aj patrične stará.

Gazda vie, čo ktoré zviera kedy potrebuje, a to sa mu za to odvdáči.

Ako sa ja odvdáčim svojmu gazdovi – Bohu?

Zmyslom života človeka tu na Zemi je oslava Boha svojím životom – viem to?

Oslava mojou prácou, mojím oddychom, mojím rozmyšľaním, mojím hoci aj neistým rozhodovaním, hľadaním pravdy.

A to, či budem mať čo jesť, piť a obliecť si, je úlohou gazdu – Boha. Aj to viem? ■

Z ROKOVANIA RCB NOVEMBER 2021

Porada Rady Cirkvi bratskej bola 9. a 10. 11. 2021 v Modre – Harmónii. Časť rokovania bola spoločná s českou Radou CB. Diskutovali sme okrem iného o možnosti zmeny pravidelného intervalu Spoločných konferencií v budúcnosti.

Rada rozhodla:

O jednorazovom príspevku z Fondu pomoci pre kazateľa Gabriela Gajdoša.

O vyplatení odmeny kazateľovi Milanovi Mitanovi pri príležitosti životného jubilea.

O vyplatení odmeny členom Spevníkovej pracovnej skupiny z projektu Nový spevník a z Fondu pomoci.

Že nevyčerpá časť štátnych prostriedkov za rok 2021, ktoré boli vyčlenené pôvodne pre vikárov a kórejský zbor. Suma bude prerozdelená zborom, ktoré aktuálne v plnej výške čerpajú svoj prídel na mzdy zamestnancov. Rozdelenie sa urobí podľa rovnakého kľúča, podľa ktorého sa určuje ročný prídel zo štátneho príspevku.

O prijatí Ondreja Prišťačka na miesto účtovníka pre Kanceláriu Rady.

O predĺžení pracovnoprávneho vzťahu s Janou Kušnierikovou (diakanka v zbore v Leviciach) na dobu neurčitú.

Že Konferencia Cirkvi bratskej je plánovaná v termíne 13. – 14. 5. 2022.

Že Konferencii 2022 predloží na schválenie návrh Mzdového predpisu so záväznou tabuľkou základných platov.

Rada zobrala na vedomie:

Informáciu, že voľba seniora západného seniorátu je plánovaná na stretnutí seniorátu 23. 2. 2022.

Priebežné hodnotenia vikárov od staršovstiev: Juraja Sabola (Košice), Filipa Pangráca (Bardejov) a José Aguilara (Žilina).

Že Juraj Institoris bol 17. 10. 2021 zvolený za kazateľa – správcu zboru v Banskej Bystrici. Jeho inštalácia je naplánovaná na 5. 12. 2021. Rada rozhodla o zmene pracovnoprávneho vzťahu s ním na dobu neurčitú.

Ďalej Rada:

Pokračovala v diskusii o teologickej identite CB a o teologických presvedčeniach členov Rady. Téma: Svätý Duch.

Rokovala formou Zoom spojenia so správnou radou Diakonického združenia Betánia (DZB) ú.z. najmä o témach súvisiacich s plánovanou zmenou na poste riaditeľa DZB ú. z. a menovaním členov správnych a dozorných rád Betánií n. o.

Dohodla sa so správnou radou DZB ú. z. na zníženie príspevku z prostriedkov štátu na plat riaditeľa DZB ú. z. na polovicu doterajšej výšky od 1. 1. 2022.

Súhlasí s ukončením pracovnoprávneho vzťahu Anny Andréovej, riaditeľky DZB ú. z., dohodou k 31. 12. 2021 na jej žiadosť. Rada vyjadruje Anke poďakovanie za jej prácu v tejto funkcii, ktorá bola spojená aj s osobnou starostlivosťou o klientov v rámci domácej opatrovateľskej služby.

Predĺžila mandát Martina Uhriňáka ako administrátora zboru vo Vranove nad Topľou do 31. 12. 2022.

Predĺžila mandát Gabriela Gajdoša ako administrátora zboru v Starej Turej do 31. 12. 2022.

Vymenovala za administrátora zboru v Trenčíne Štefana Evina na obdobie od 1. 12. 2021 do 31. 12. 2022.

Schválila študijné voľno kazateľa Jána Máhrika v termíne 10. 1. – 6. 3. 2021 a 1. 8. – 28. 8. 2021. ■

Spracované z podkladov RCB

Dušan Kintler a seniari

O SLOVENSKOSTI A SLOVÁKOCH

Túto báseň napísal slovenský básnik a dramatik J. Záborský (1812 – 1876) pred viac ako 150 rokmi. Dnes koluje na sociálnych sieťach. Záborského meno sa neskvie v slovenskom Panteóne vedľa jeho romantických súbežcov štúrovcov. Záborský bol realista, štúrovci boli romantici. Záborský ukázal vo svojich dielach Slovákov, akí sú, štúrovci ich nakreslili romanticky – akí by mali byť. Skúšali tým pozdvihnúť slovenské národné povedomie. Možno práve kvôli tomu, ako ich videl Záborský, bolo treba dvíhať národné povedomie Slovákov...

Akí sme dnes? Vyrástli sme za tých 150 rokov do podoby, o akej snívajú štúrovci, alebo stále naplňame Záborského obraz?

Približne od 25. októbra veľmi pozorne sledujem spravodajské relácie v médiách. To je totiž dátum, keď Rakúsko zaviedlo na hraniciach režim OTP aj pre pendlerov. A krátko na to aj Česi. A tak čakám, kedy už konečne slovenskí pendleri zablokujú hranice. A čakám takmer mesiac márne... Na hraniciach vládne pokoj. Spomeňme si však, čo robili naši pendleri, keď testovanie pre nezaočkovaných zaviedla naša vláda!

Teraz je zrejme všetko v poriadku – proti nariadeniam cudzích predsa protestovať nebudeme.

„No – môže byť dačo slovenskejšie...?“

Túto okrídlenú vetu nepovedal Štúr, ale minister hospodárstva SR Richard Sulík, keď varil v našom pavilóne na svetovej výstave Expo v Dubaji bryndzové halušky. Po kritike zachraňoval „slovenskosť“ slovenskej reštaurácie. Lebo v nej nás reprezentovali francúzske vína, české pívá či slovinské minerálky. A to už ani nehovorím, že na pomoc si zobral aj dcéru, ktorá síce má s jeho ministerstvom podpísa-

BOHUSLAV PIÁTKO
(šéfredaktor)

Prečo sa ten slovenský ľud
každého tak bojí?

Doja si ho sťa kravičku
a on ticho stojí.

Ľudia idú ako ovce,
kam ich baran vedie,
a ku stolu chodia vtedy,
keď je poobede.

Vyvolia si za vyslanca,
koho im rozkážu,
a keď majú ruky voľné,
sami si ich zviažu.

Či to tak má byť naveky?

Niet Slovákom rady?

Kto si sám nevie byť pánom,
nedočká sa vlády!

(Jonáš Záborský: SLOVÁCI)

nú zmluvu o poradenstve, no do Dubaja nešla za štátne ale za súkromné, otcove, peniaze. Kto vie, či mu radila aj pri varení halušiek... „Takých už v minulosti bolo, čo si za štátne cestovali po svete súkromne. Ja by so si to nikdy nedovolil.“ (R. Sulík)

„No – môže byť dačo slovenskejšie...?“

Iný príklad: Reformy.

Náš vládnucci koalicičný 4-lístok sa vyvinul do štádiá, aké tu ešte asi nebolo. Druhá najsilnejšia koalicičná strana, ktorej predseda je druhý najvyšší predstaviteľ štátu, síce zotrúva v koalícii, ale... ale reformy, ku ktorým sa zaviazala v programovom vyhlásení vlády, sa rozhodla zásadne nepodporiť. V duchu, keď nás to ohrozuje (napr. zmena paragrafu 363) sme rodina aj so Sme-rom. Kollár rovnako ako premiér s ministrami chodia po Slovensku. No zatiaľ čo premiér agituje za reformy, Kollár agituje proti nim. Nehovorím, že bratislavskí úradníci robia spoza stola reformy šťastne. Žiaľ, predstavujú ich ako keď si škrabkáte ucho poza hlavu, ale to by nemalo znamenať, že sa v koalícii vytvorí tvrdšia opozícia, ako je tá zvolená. Fico môže chvíľu pokojne oddychovať. Vládu rýchlejšie povalí Kollár ako on. Že by platilo – na Hromnice koniec koalície...?

Alebo – ako to napísal Záborský? – ...a keď majú ruky voľné /sami si ich zviažu! – Ústavnou väčšinou, ktorú po voľbách získali, si rozviazali ruky, aby mohli vyhnúť mafiu (zatiaľ len postrašiť) a začať zaratúvať štát, ktorý je ponorený v 30-ročnom marazme.

A zrazu – NIE z koalície!

„No – môže byť dačo slovenskejšie...?“

Tak trochu to však naznačuje, prečo koluje na sociálnych sieťach Záborský a nie štúrovci ■

KRÍŽOVKA

„Nestačí mať dobrý úmysel, treba mať aj správne...“ René Descartes

Autor: Peter Kailing	Dcéra kráľa Kadma	Neutop	Torta (po česky)		POMÔCKY lonit, Taro, Ino, OPS	Opica	Plietol	Slávny český maliar	Dokonči vitie
Ázijec				Talian. rieka	Nepříjemný hmyz				
					TAJNÍČKA				
Nezbavilo ostrosti					•				
Urob korektúru					•	Kráľ zvierat			
						Titul angl. šľachtica			
	Šok				•		Prišívaj		
	Bohyňa úrody						Kopanica		
Obrnený transportér (skr.)			Precitol		•			Násyp, hrádza	Hádam
			Skôr						
Obuvník. lepidlo				Slovenský kraj	•				
				Papagáj					
Urob					•	Znova			
						Ponor!			
	Dolná končatina	Hovor!			•		51, rím.		
		Prvý človek					Patriaci Ane		
Predložka			Žen. meno		•			Písmeno "X" (fonet.)	Model
			Elemír (domác.)						
Odo (po česky)				Vymieňač iónov	•				
				Zn. irídia					
Drobné mince					•				
Rím. boh lásky						Nemocnica s poliklinikou (skr.)			

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 10/2021.

Učiť je možné slovami, vychovávať IBA PRÍKLADOM

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHR do 30. 11. 2021. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 12/2021. **Stranu pripravil Peter Kailing**

podobenstvo o talentoch

(Tatiana Ružárovská)

O
talentoch

Zabojovať o zlatú
medailu sa pokúša aj
krasokorčuliarka Naty

Čo sa deje?
Padám!!

Au!!
To bolí!

Mám vážnu
zlomeninu.
Nesmoem
korčuľovať
najmenej rok!

O 2 roky
neskôr

Zlomenina sa
zahojila, všetko je
v poriadku. Môžes
pomaly začať
znova korčuľovať

Ďakujem

Príbeh

na štadióne

Ni mladá dievčatá od malíčka korčuľovali.
Veľmi ich to bavilo. Boli veľmi talentované.

Ja som
Valentína.

Ahoj ja
som
Júlia.

Ja som
Elizabet.

Júlia svoj talent rozvíjala a pokračovala v tom
čo ju bavilo. Prekračovala svojej komfortná
zónu, skúšala nové veci.

Idem mi to
stále logšie
a logšie!

Valentína sa tiež veľmi snažila. Rozvíjala svoj
talent a aj napriek múlmu strachu skúšala
nové veci.

Zlepšujem
sa!

Elizabet sa zľakla. Nesnažila sa, nerozvíjala svoj
talent, nevytupovala zo svojej komfortnej
zóny a hlavne neskušala žiadne nové veci.

Ja to nikdy
neuradím!
Bojím sa, je to
múla!

víťazstvo

Júlia a Valentína vyhrali majstrovstvá
sveta. Vďaka svojej snahe a odvaha sa
stali slávnymi krasokorčuliarkami.

Hurá!!!

Elizabet to skúšila lenivost a strachu.
Nikam nedotiahla a nastala sa z nej
krasokorčuliarka. Jej detstvo som sa
naspoko.

Ach!

Mami, nerozprávaj mi
náhodou o Júli
Lipníckej a o Valentíne
Marche?
Ale kto bola tá
Elizabet?

Áno bol to príbeh o nich. A čo
sa týka Elizabet, bola som to
ja. Ale ty takúto chybu
neurob. Pokračuj v tom čo ťa
baví, pretože ty sa to máš!

Treba rozvíjať talenty, ktoré
nám Boh dal.
Netreba sa báť, pretože on
nám verí. Je pri nás v
ťažkých chvíľach a rozumie
nám. On vie prečo nám
vybral práve tento talent.